

Έκθεση Ελεγκτικής Υπηρεσίας αναφορικά με τη διαδικασία εξεύρεσης στρατηγικού επενδυτή για τις Κυπριακές Αερογραμμές («Εταιρεία»)

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Με σχετική ανακοίνωσή της ημερομηνίας 30 Νοεμβρίου 2014, η Ελεγκτική Υπηρεσία γνωστοποίησε την πρόθεση της να προχωρήσει με τη διενέργεια ελέγχου της διαδικασίας που ξεκίνησε τον Ιούλιο του 2014 για την εξεύρεση στρατηγικού επενδυτή στις Κυπριακές Αερογραμμές (η «εταιρεία»). Μεταξύ άλλων, θα εξεταζόταν, κατόπιν πρόσκλησης του Προέδρου της Δημοκρατίας, η εμπλοκή του δικηγορικού γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταιίροι» στην όλη διαδικασία, και κατά πόσο υπήρξε είτε άμεση είτε έμμεση εμπλοκή ή διαπλοκή του Προέδρου της Δημοκρατίας ή παρέμβαση είτε του ίδιου είτε και του πρώην δικηγορικού του γραφείου στις αποφάσεις που έχουν μέχρι σήμερα ληφθεί.
2. Στην ανακοίνωση καλείτο οποιοσδήποτε θεωρούσε ότι κατέχει στοιχεία ή πληροφορίες σχετικά με το υπό διερεύνηση θέμα, να τα υποβάλει στην Ελεγκτική Υπηρεσία το αργότερο μέχρι την Παρασκευή 5 Δεκεμβρίου 2014.
3. Στις 5 Δεκεμβρίου 2014, διαβιβάστηκε στην Ελεγκτική Υπηρεσία από τη Γενική Λογίστρια της Δημοκρατίας Έκθεση Γεγονότων, μαζί με αντίγραφα όλων των εγγράφων που σχετίζονται με τη διαδικασία αυτή.
4. Στις 5 Δεκεμβρίου 2014 διαβιβάστηκε επίσης στην Ελεγκτική Υπηρεσία επιστολή από το νομικό σύμβουλο της Παγκύπριας Συντεχνίας Πιλότων (ΠΑΣΥΠΙ) με την οποία υποβάλλονταν καταγγελίες αναφορικά με τα ακόλουθα θέματα:
 - (α) Εμπλοκή δικηγορικού γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταιίροι»
 - Καταγγελία κατά της Γενικής Λογίστριας της Δημοκρατίας και κατά του Εφόρου Αποκρατικοποιήσεων ότι σε κοινή συνεδρία των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Οικονομικών και Προϋπολογισμού (στο εξής «η Επιτροπή Οικονομικών») και Παρακολουθήσεως

Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών (στο εξής «η Επιτροπή Ελέγχου») που έγινε στις 11 Νοεμβρίου 2014, απέκρυψαν το γεγονός ότι, μέχρι κάποια φάση του διαγωνισμού, νομικοί σύμβουλοι της εταιρείας Ryanair ήταν το δικηγορικό γραφείο «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι».

- Καταγγελία ότι σε χρόνο μεταγενέστερο της 30ης Σεπτεμβρίου 2014 (ημερομηνία κατά την οποία, με βάση αναφορές, τερματίστηκε η συνεργασία του δικηγορικού γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι» με την εταιρεία Ryanair) ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δέχθηκε στο Γραφείο του τον Ανώτατο Εκτελεστικό Διευθυντή (CEO) της Ryanair κ. Michael O' Leary, συνοδευόμενο από ένα εκ των συνεταίρων του δικηγορικού γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι».
- Καταγγελία ότι ο δικηγόρος κ. Σωτήρης Πίπτας, που με βάση σχετική ανακοίνωση του δικηγορικού γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι» ανέλαβε την εκπροσώπηση της εταιρείας Ryanair μετά τις 30 Σεπτεμβρίου 2014, είναι πρόσωπο συνεργαζόμενο και συνδεδεμένο με το δικηγορικό γραφείο «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι», το οποίο μάλιστα εκπροσώπησε σε διεθνές συνέδριο.

(β) Άμεση ή έμμεση εμπλοκή ή διαπλοκή του Προέδρου της Δημοκρατίας

- Καταγγελία για εμπλοκή του Προέδρου της Δημοκρατίας μέσω της προαναφερθείσας συνάντησης του με τον κ. O' Leary, στην παρουσία ενός εκ των συνεταίρων του δικηγορικού γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι».
- Καταγγελία για εμπλοκή του Προέδρου της Δημοκρατίας λόγω σύσκεψης που έγινε στις 13 Νοεμβρίου 2014 στο Προεδρικό Μέγαρο, στην παρουσία των Υπουργών Οικονομικών και Συγκοινωνιών και Έργων, της Γενικής Λογίστριας της Δημοκρατίας, του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων και μελών του Διοικητικού Συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών.

- Καταγγελία για εμπλοκή του Προέδρου της Δημοκρατίας επειδή στις 5 Νοεμβρίου 2014 έξι μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών απέστειλαν σε αυτόν επιστολή διαμαρτυρόμενοι για διάφορα θέματα, όπως «για το σκοτάδι που τους περιβάλλει», για τον αποκλεισμό ξένων επενδυτών την ύπαρξη των οποίων οι ίδιοι γνωρίζουν, την εγκατάλειψη της προσπάθειας εξασφάλισης έγκρισης του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης, και την πρόθεση του Προέδρου της εταιρείας να δώσει στις δύο εταιρείες (Ryanair και Aegean) εμπιστευτικές πληροφορίες. Τίθεται δε από την ΠΑΣΥΠΙ το ερώτημα «προς τι η επιστολή να απευθύνεται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας».

(γ) Διαδικασία για εξεύρεση στρατηγικού επενδυτή

Καταγγελία ότι στόχος της Κυβέρνησης ήταν το κλείσιμο των Κυπριακών Αερογραμμών.

Προς ενίσχυση της καταγγελίας αναφέρονται τα πιο κάτω από την ΠΑΣΥΠΙ:

-Από τα μέσα Οκτωβρίου 2014 οι δικηγόροι των Κυπριακών Αερογραμμών δήλωσαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού ότι η πιθανότητα πώλησης μετοχών έχει αποκλειστεί από την Κυβέρνηση, η οποία προχωρούσε γρήγορα προς την ολοκλήρωση της διαδικασίας πώλησης των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας.

-Στην κοινή συνεδρία των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Οικονομικών και Ελέγχου που έγινε στις 11 Νοεμβρίου 2014 ο Υπουργός Οικονομικών δήλωσε ότι η διαδικασία πώλησης της εταιρείας είναι ουσιαστικά παγωμένη και δεν προχωρά.

-Στην ίδια συνεδρία η Γενική Λογίστρια ανέφερε ότι η διαδικασία βρισκόταν στο στάδιο υποβολής δεσμευτικών προτάσεων από τις δύο εταιρείες που είχαν προχωρήσει στο επόμενο στάδιο (Ryanair και Aegean), δήλωση που σύμφωνα με την ΠΑΣΥΠΙ έρχεται σε αντίφαση με τα δύο πιο πάνω στοιχεία.

-Στην ίδια συνεδρία, οι Υπουργοί Οικονομικών και Συγκοινωνιών και Έργων έκαναν αναφορά σε μεσάζοντες που ζητούσαν ένα εκατομμύριο ευρώ απλώς και μόνο για να φέρουν την Κυβέρνηση σε επαφή με συγκεκριμένο επενδυτή, ενώ όπως αναφέρει η ΠΑΣΥΠΙ, «η πραγματικότητα είναι ότι υποχρέωση για την καταβολή αυτού του ποσού θα προέκυπτε μόνο σε περίπτωση συνομολόγησης συμφωνίας/success fee».

-Στην ίδια συνεδρία, ο Υπουργός Οικονομικών δήλωσε ότι οι διακρατικές συμφωνίες είναι απόρρητες, ο δε Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων δήλωσε ότι αυτές δεν βρίσκονται στην ιστοσελίδα της Δημοκρατίας, ενώ οι διακρατικές συμφωνίες κυρώνονται με νόμο και δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

-Ο Βουλευτής του Δημοκρατικού Συναγερμού κ. Γιώργος Γεωργίου δήλωσε στις 11 Νοεμβρίου 2014 ότι οι Κυπριακές Αερογραμμές εκπέμπουν «mayday».

-Έγινε σειρά αρνητικών δηλώσεων κυβερνητικών παραγόντων με αποτέλεσμα την υπόσκαψη της εταιρείας

-Ο ελεγκτικός Οίκος KPMG Κύπρου, ενώ είναι ελεγκτές και οικονομικοί σύμβουλοι των Κυπριακών Αερογραμμών, συμμετέχουν στη διαδικασία και ταυτόχρονα παρουσιάζονται και ως οικονομικοί σύμβουλοι της Ryanair.

5. Στις 11 Δεκεμβρίου 2014 διαβιβάστηκε στην Ελεγκτική Υπηρεσία επιστολή του Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου με συνημμένα (α) την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 8 Οκτωβρίου 2014, (β) απόσπασμα από τα διαμειφθέντα στην ίδια συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου, και (γ) αντίγραφο των πρακτικών της σύσκεψης του Προέδρου της Δημοκρατίας με το Διοικητικό Συμβούλιο των Κυπριακών Αερογραμμών που πραγματοποιήθηκε στο Προεδρικό Μέγαρο στις 13 Νοεμβρίου 2014.
6. Στις 17 Δεκεμβρίου 2014 διαβιβάστηκε στην Ελεγκτική Υπηρεσία επιστολή από την ΠΑΣΥΠΙ με την οποία υποβάλλονταν καταγγελίες αναφορικά με τα ακόλουθα θέματα:

-Καταγγελία ότι ο Πρόεδρος του ελεγκτικού οίκου KPMG Κύπρου κ. Άγγελος Γρηγοριάδης είναι μέλος του Συμβουλίου Εσωτερικού Ελέγχου της Δημοκρατίας (πρόκειται περί οργάνου που συστήνεται με βάση τον περί Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου Νόμο) και ότι Πρόεδρος του Συμβουλίου αυτού είναι ο Υπουργός Οικονομικών και μέλος η Γενική Λογίστρια της Δημοκρατίας.

-Καταγγελία ότι κ. Γρηγοριάδης είναι πρόεδρος του Κυπριακού Συνδέσμου Επενδυτικών Ταμείων (Cyprus Investment Funds Associations – CIFA) στον οποίο, με βάση την καταγγελία, διετέλεσε και υπήρξε ιδρυτικό μέλος ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων κ. Μάριος Δημητριάδης.

7. Στις 21 Δεκεμβρίου 2014, ζητήθηκε με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από το δικηγορικό γραφείο «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι», να συνδράμει την έρευνα της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, ως ακολούθως:
- (α) Διαβιβάζοντας αντίγραφο της επιστολής που, όπως αναφέρεται σε ανακοίνωση που εξέδωσε το γραφείο στις 27 Νοεμβρίου 2014, απέστειλε στην εταιρεία Ryanair στις 30 Σεπτεμβρίου 2014 για τερματισμό της εκπροσώπησης της εταιρείας.
 - (β) Πληροφορώντας την Ελεγκτική Υπηρεσία κατά πόσο το γραφείο «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι», ή το γραφείο Imperium Services Ltd, διατηρούν κάποιας μορφής συνεργασία με το δικηγόρο κ. Σωτήρη Πίττα, αφού με βάση τις πληροφορίες που είχαν διαβιβαστεί στην Ελεγκτική Υπηρεσία, ο κ. Πίττας έχει συμμετάσχει σε παρουσίαση του INTAX EXPO 2013 ως εκπρόσωπος του γραφείου μαζί με τη δικηγόρο κα Μαρία Κωμοδρόμου.
 - (γ) Πληροφορώντας την Ελεγκτική Υπηρεσία κατά πόσο οι δικηγόροι του γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι», Μαρία Κωμοδρόμου και Νικόλας Χριστοφίνης σχετίζονται με οποιοδήποτε τρόπο με το δικηγορικό γραφείο του κ. Σωτήρη Πίττα, και κατά πόσο συμμετείχαν, και εάν ναι υπό ποια ιδιότητα, στην ομάδα του κ. Πίττα, σε συνάντηση που έγινε με την Επιτροπή Διαπραγμάτευσης στις 31 Οκτωβρίου 2014.

- (δ) Πληροφορώντας την Ελεγκτική Υπηρεσία κατά πόσο ο εκ των συνεταίρων του Γραφείου κ. Φάνος Φιλίππου, ή άλλος δικηγόρος από το γραφείο, συνόδευσε τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Ryanair κ. Michael Kevin O'Leary σε ολιγόλεπτη συνάντηση του με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, στις 8 Οκτωβρίου 2014, και ακολούθως σε συνάντηση του με τον Υπουργό Οικονομικών, όπως συνάγεται από δημοσιεύματα εφημερίδων που έχουν σταλεί στην Ελεγκτική Υπηρεσία.
8. Στις 24 Δεκεμβρίου 2014 διαβιβάστηκε στην Ελεγκτική Υπηρεσία επιστολή από την ΠΑΣΥΠΙ ημερομηνίας 23 Δεκεμβρίου 2014 με την οποία υποβάλλονταν καταγγελίες αναφορικά με τα ακόλουθα θέματα:
- Καταγγελία ότι ο διορισμός του κ. Μάκη Κωνσταντινίδη στη θέση του Προέδρου των Κυπριακών Αερογραμμών είχε αποβεί εις βάρος της εταιρείας με την πληρωμή μεγάλου ποσού προς την διαχειρίστρια εταιρεία των δύο αερολιμένων Hermes Airports Ltd. Στην επιστολή υπήρχε συνημμένη επιστολή ημερομηνίας 17 Αυγούστου 2011 του (τότε αναπληρωτή) Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων προς την Πρόεδρο της Επιτροπής Ελέγχου της Ανάληψης Εργασίας στον Ιδιωτικό Τομέα από Πρώην Κρατικούς Αξιωματούχους και Ορισμένους Πρώην Υπαλλήλους του Δημόσιου και Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα, στην οποία παρατίθεντο λόγοι για τους οποίους δεν θα έπρεπε να επιτραπεί στον κ. Κωνσταντινίδη, μετά την αφυπηρέτηση του από τη θέση του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων, να εργοδοτηθεί από την εταιρεία Woolworth (Cyprus) Properties Plc. Η ΠΑΣΥΠΙ ζήτησε διερεύνηση των λόγων για τους οποίους η εν λόγω Επιτροπή επέτρεψε στον κ. Κωνσταντινίδη την εργοδότηση του στην υπό αναφορά εταιρεία. Η επιστολή της 17ης Αυγούστου 2011 είχε δει το φως της δημοσιότητας στον ημερήσιο τύπο στις 19 Δεκεμβρίου 2014.
 - Καταγγελία αναφορικά με τον ρόλο του κ. Ιάκωβου Ιακώβου, προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της Hermes Airports Ltd ως προς τη διαδικασία με την οποία η εταιρεία αυτή απαίτησε και έλαβε από τις

Κυπριακές Αερογραμμές ποσό, που η δεύτερη όφειλε στην πρώτη, σχετικά με την παροχή καυσίμων στα αεροσκάφη (fuel throughput fee). Η καταγγελία βασίζεται σε αναφορές του κ. Μ. Κωνσταντινίδη στις 9 Δεκεμβρίου 2014 ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ελέγχου ότι προέβη σε πληρωμή μέρους της πιο πάνω οφειλής για να αποτραπεί ο κίνδυνος κατάσχεσης αεροσκάφους των Κυπριακών Αερογραμμών από την Hermes Airports Ltd. Σύμφωνα με την καταγγελία της ΠΑΣΥΠΙ, η αναφορά αυτή υποδηλοί απειλή εκ μέρους της Hermes Airports Ltd, η δε συντεχνία συσχετίζει το γεγονός αυτό με εμπλοκή του κ. Ιακώβου στις υποθέσεις χρηματισμού και διαφθοράς που εξετάζονται σχετικά με το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Πάφου (ΣΑΠΑ).

9. Στις 27 Δεκεμβρίου 2014 η ΠΑΣΥΠΙ εξέδωσε ανακοίνωση την οποία δημοσίευσε το ΚΥΠΕ ως ακολούθως:

«ΠΑΣΥΠΙ κατά Υπουργού Συγκοινωνιών

Η Παγκύπρια Συντεχνία Πιλότων (ΠΑΣΥΠΙ), σε ανακοίνωση της, αναφέρει ότι μετά από σχετική έρευνα προκύπτουν αδιαμφισβήτητα στοιχεία από τον Έφορο Εταιρειών, τα οποία φέρουν τον Υπουργό Συγκοινωνιών και Έργων Μάριο Δημητριάδη να είναι διευθυντής σε δύο εταιρείες οι οποίες είναι συνδεδεμένες με την τράπεζα Πειραιώς.

Η ΠΑΣΥΠΙ, σημειώνει, πως εδώ και μερικούς μήνες ζητά την παραίτηση του Υπουργού λόγω των καταστροφικών δηλώσεων που έκανε για τις Κυπριακές Αερογραμμές δημιουργώντας ζημιά στην εταιρεία καθώς επίσης και για τη συμμετοχή του στη στημένη διαδικασία εξεύρεσης στρατηγικού επενδυτή η οποία κατέληξε στις δύο εταιρείες Aegean και Ryan Air.

Οι πολίτες, αναφέρεται στην ανακοίνωση, πρέπει να γνωρίζουν ότι στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας Πειραιώς συμμετέχει και ο κ. Ευύχιος Βασιλάκης ο οποίος είναι ο αντιπρόεδρος της Aegean.

“Υπενθυμίζουμε στους κύπριους φορολογούμενους ότι είναι στην τράπεζα Πειραιώς που ξεπουλήθηκαν τα καταστήματα των κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα και φορτώθηκε το κράτος μας 4 δισεκατομμύρια επί πλέον χρέος”, σημειώνεται.

Ο κ. Δημητριάδης, αναφέρει στην ανακοίνωση της η ΠΑΣΥΠΙ, σε πλήρη συγχορδία με τον Υπουργό Οικονομικών κ. Χάρη Γεωργιάδη τους τελευταίους μήνες φροντίζουν με κάθε τρόπο να εξασθενήσουν τις Κυπριακές Αερογραμμές σίγουρα όχι για να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα του κράτους και των πολιτών του οι οποίοι πληρώνουν τον μισθό τους.

“Υπάρχει τώρα η εξήγηση για την επιθυμία τους να διαλύσουν τις Κυπριακές Αερογραμμές με αποτέλεσμα να ζημιώσει το κράτος εκατοντάδες εκατομμύρια. Είναι ξεκάθαρο στον κάθε λογικό κύπριο πολίτη ότι η εμπλοκή του Υπουργού είναι ασυμβίβαστη με το λειτούργημα για το οποίο έχει ορκιστεί να υπηρετήσει. Καλούμε τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να κάνει τα λόγια του σε πράξη για μηδενική ανοχή”, καταλήγει η ανακοίνωση.»

10. Την ίδια ημέρα (27/12/2014) απάντησε στην ανακοίνωση της ΠΑΣΥΠΙ ο Όμιλος Πειραιώς, ανακοίνωση την οποία δημοσίευσε το ΚΥΠΕ ως ακολούθως:

«Όμιλος Πειραιώς: Καμία επαγγελματική σχέση με τον Υπ. Συγκοινωνιών
Ουδεμία επαγγελματική σχέση έχει με τον Όμιλο Πειραιώς ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων Μάριος Δημητριάδης, σύμφωνα με τον ίδιο τον Όμιλο.

Με αφορμή ανακοίνωση της ΠΑΣΥΠΙ, ο Όμιλος αναφέρει σε δική του ανακοίνωση ότι "θέλουμε να ξεκαθαρίσουμε ότι ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων κ. Μάριος Δημητριάδης δεν διατηρεί οποιαδήποτε επαγγελματική σχέση με τον Όμιλο Πειραιώς από την ημερομηνία ανάληψης των νέων καθηκόντων του. Ο κ. Δημητριάδης υπέβαλε παραίτηση στις 13 Μαρτίου 2014 από όλα τα Διοικητικά Συμβούλια που έχουν σχέση με τον Όμιλο Πειραιώς και ενδεχομένως η αναφορά σε στοιχεία στον Έφορο Εταιρειών να

οφείλεται σε καθυστέρηση στην διαγραφή του από τα στοιχεία του Εφόρου" αναφέρεται».

11. Για το ίδιο θέμα εξέδωσε την ίδια ημέρα (27/12/2014) ανακοίνωση ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων την οποία δημοσίευσε το ΚΥΠΕ ως ακολούθως:

«Δεν έχω καμία επαγγελματική σχέση με την Τρ. Πειραιώς απαντά στην ΠΑΣΥΠΙ ο Υπ. Συγκοινωνιών

Ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων Μάριος Δημητριάδης σε γραπτή δήλωσή του με την οποία απαντά στην Παγκύπρια Συντεχνία Πιλότων (ΠΑΣΥΠΙ), ξεκαθαρίζει ότι δεν έχει οποιαδήποτε επαγγελματική σχέση με την Τράπεζα Πειραιώς ή άλλους ιδιωτικούς οργανισμούς.

“Επιθυμώ να ξεκαθαρίσω ότι, ως όφειλα, δεν διατηρώ οποιαδήποτε επαγγελματική σχέση με την Τράπεζα Πειραιώς ή άλλους ιδιωτικούς οργανισμούς, από την ημέρα ανάληψης των καθηκόντων μου στο Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων” αναφέρει στη δήλωσή του ο Υπουργός.»

12. Στις 28 Δεκεμβρίου 2014 η ΠΑΣΥΠΙ εξέδωσε ανακοίνωση την οποία δημοσίευσε το ΚΥΠΕ ως ακολούθως:

«Η εμπλοκή του Υπ. Συγκοινωνιών 'σε άλλα συμφέροντα' επιβεβαιώνεται από στοιχεία, αναφέρει η ΠΑΣΥΠΙ

Η εμπλοκή του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων Μάριου Δημητριάδη "σε άλλα συμφέροντα από αυτά τα οποία ορκίστηκε για να εξυπηρετεί ως Υπουργός επιβεβαιώνεται από στοιχεία" τα οποία κατέχει η ΠΑΣΥΠΙ και τα οποία καταδεικνύουν ότι συμμετέχει σε δείπνα με ανώτατα στελέχη και πελάτες της Τράπεζας Πειραιώς, αναφέρει σε σημερινή ανακοίνωση η Συντεχνία των πιλότων των Κυπριακών Αερογραμμών, η

οποία παράλληλα καλεί τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας “να εφαρμόσει αυτά που διακηρύττει” και στα οποία η συντεχνία συμφωνεί πλήρως.

“Αυτό επιβεβαιώνει το γεγονός ότι δεν ήταν τυχαία η παραμονή του ως διευθυντής σε εταιρεία της εν λόγω τράπεζας μέχρι και σήμερα”, αναφέρει η ΠΑΣΥΠΙ σε σημερινή ανακοίνωση με την οποία σχολιάζει χθεσινές ανακοινώσεις του ίδιου του κ. Δημητριάδη και της Τράπεζας Πειραιώς ότι δεν έχει καμία σχέση ο Υπουργός Συγκοινωνιών με την εταιρεία Pireaus Cyprus International Management risk Fund.

Η ΠΑΣΥΠΙ αναφέρει ότι “ο Υπουργός και η Τράπεζα Πειραιώς ξόδεψαν δεκαπλάσιο χρόνο για να εκδώσουν ανακοίνωση σε μια προσπάθεια διάψευσης απράνταχτων στοιχείων ενώ με ένα απλό τηλεφώνημα στο γραφείο του Εφόρου Εταιρειών στις 13 Μαρτίου μια μέρα πριν τον διορισμό του Υπουργού θα μπορούσαν να βεβαιωθούν ότι είχε αφαιρεθεί το όνομα του κυρίου Δημητριάδη από το πιστοποιητικό διευθυντών της πιο πάνω εταιρείας”.

“Υπάρχει τώρα η εξήγηση για τον λόγο τον οποίο οι ενέργειες και αποφάσεις του Υπουργού Συγκοινωνιών επέφεραν καίρια πλήγματα στις Κυπριακές Αερογραμμές εφόσον είχε σχέση με την Τράπεζα Πειραιώς και κατ’ επέκταση την Aegean”, προσθέτει. Αναφέρει επίσης ότι “ο εν λόγω Υπουργός έστησε διαδικασία εξεύρεσης επενδυτή για τις Κυπριακές Αερογραμμές και μαζί με τον Υπουργό Οικονομικών διόρισαν τα μέλη αυτής της Επιτροπής, η οποία κατέληξε ότι πρέπει να διαλυθούν οι Κυπριακές Αερογραμμές και να αγοραστούν από την Aegean και την Ryan Air ότι απέμνε”.

Σύμφωνα με την ΠΑΣΥΠΙ, “ο εν λόγω Υπουργός έκανε καταστροφικές δηλώσεις πλήττοντας την αξιοπιστία και την ρευστότητα των Κυπριακών Αερογραμμών και έβγαλε τις διακρατικές συμφωνίες σε δημοπρασία”.

“Ο εν λόγω Υπουργός ελέγχει το Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας και εξασκεί πιέσεις για γρήγορη έκδοση πιστοποιητικού αερομεταφορέα στην Κύπρο για την Aegean Airlines”, καταλήγει.»

13. Την ίδια ημέρα (28/12/2014) ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων διαβίβασε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στην Ελεγκτική Υπηρεσία τα ακόλουθα στοιχεία:

(α) Επιστολή παραίτησης του από την εταιρεία Piraeus Cyprus Managed Risk Fund ημερομηνίας 13 Μαρτίου 2014.

(β) Στοιχεία του Εφόρου Εταιρειών ότι από τις 13 Μαρτίου 2014 ο κ. Δημητριάδης είχε παραιτηθεί από αξιωματούχος αριθμού εταιρειών του ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς. Για τις Εταιρείες Centroriver Eurasia Opportunities Fund και Cyprus Managed Risk Fund γινόταν αναφορά ότι μάλλον είχαν διαγραφεί αλλά αυτό θα επιβεβαιωνόταν περαιτέρω.

(γ) Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του κ. Δημητριάδη προς λειτουργό της Τράπεζας Πειραιώς ημερομηνίας 26 Μαρτίου 2014 με την εξής αναφορά:

«Please confirm me that I have resigned from all Boards related to Piraeus Group. Pls liaise with Mary Anastassiadou, Loucas Pilitsis secretary regarding this.»

και απάντηση από την ίδια λειτουργό λίγα λεπτά αργότερα με την αναφορά «OK, μην ανησυχείς!!»

14. Στις 2 Ιανουαρίου 2015 η ΠΑΣΥΠΙ εξέδωσε ανακοίνωση την οποία δημοσίευσε το ΚΥΠΕ ως ακολούθως:

«Επικρίσεις ΠΑΣΥΠΙ κατά Υπουργού Συγκοινωνιών σε σχέση με ΚΑ

Η Παγκύπρια Συντεχνία Πιλότων (ΠΑΣΥΠΙ) καλεί τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος διακηρύττει μηδενική ανοχή στα σκάνδαλα και στη διαφθορά – όπως αναφέρει η Συντεχνία - “να αρχίσει από τον Υπουργό Συγκοινωνιών, τον οποίον θεωρούμε επικίνδυνο για το κράτος και τους πολίτες του πριν να είναι αργά.”

Η ΠΑΣΥΠΙ κάνει λόγο για “παραπληροφόρηση” που διοχετεύουν – όπως ισχυρίζεται – οι Υπουργοί Οικονομικών και Συγκοινωνιών σε ορισμένα ΜΜΕ.

Σύμφωνα με τη Συντεχνία των Πιλότων “επιβεβαιώνεται από τη νομοθεσία και τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης ότι αυτά που δηλώνουν οι Υπουργοί Οικονομικών και Συγκοινωνιών τους τελευταίους 6 μήνες σε σχέση με την επικείμενη απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα και γίνονται σκόπιμα για να αποδυναμωθούν και να διαλυθούν οι Κυπριακές Αερογραμμές”.

“Πιστεύουμε ότι αυτοί διοχετεύουν τέτοια παραπληροφόρηση σε ορισμένα μέσα μαζικής ενημέρωσης τα οποία αναπαράγουν αυτά που τους λένε χωρίς να γίνεται η απαιτούμενη έρευνα για να εξακριβώνεται η πραγματικότητα,” υποστηρίζει η ΠΑΣΥΠΙ.

Μετά από περαιτέρω έρευνες, αναφέρει η ανακοίνωση, “φαίνεται ότι ο κ. Μάριος Δημητριάδης συμμετέχει ως manager στα επενδυτικά ταμεία WIOF Eastern Mediterranean Performance Fund A και B, τα οποία δικαιούνται από την Τράπεζα Πειραιώς με έδρα το Λουξεμβούργο κάτω από την εταιρεία CASA4FUNDS SA. Τα εν λόγω ταμεία επενδύουν στις δημόσιες αγορές μετοχών της Ανατολικής Μεσογείου, με έμφαση την Ελλάδα, την Κύπρο, την Αίγυπτο και την Τουρκία.”

Σύμφωνα με τη Standard & Poor's, το 2009 ο κ. Μάριος Δημητριάδης ως διαχειριστής του εν λόγω ταμείου προτιμούσε την αγορά της Τουρκίας. “Κατέχουμε σχετικά έγγραφα τα οποία επιβεβαιώνουν τα πιο πάνω” υποστηρίζει η ΠΑΣΥΠΙ, και διερωτάται πώς είναι δυνατό ο κ. Δημητριάδης να είναι Υπουργός Συγκοινωνιών και “να λαμβάνει αποφάσεις για τις Κυπριακές Αερογραμμές με το εύρος της εμπλοκής του σε εταιρείες, και ταμεία τα οποία συνδέονται με την Τράπεζα Πειραιώς”.

Η ΠΑΣΥΠΙ θεωρεί ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πρέπει να παρέμβει άμεσα για να παγοποιηθούν οποιεσδήποτε αποφάσεις έχει πάρει ο Υπουργός σε σχέση με την επιλογή στρατηγικού επενδυτή για τις Κυπριακές Αερογραμμές λόγω της σχέσης του με την Τράπεζα Πειραιώς και την Aegean, τη διαδικασία ανάθεσης διακρατικών συμφωνιών σε άλλους μεταφορείς με ξένα συμφέροντα και ίσως τουρκικά, τις δηλώσεις του ιδίου και του Υπουργού Οικονομικών οι οποίες υποσκάπτουν το κύρος και την αξιοπιστία των

Κυπριακών Αερογραμμών οδηγώντας τους πελάτες της εταιρείας προς άλλους αερομεταφορείς και τη διαδικασία εξέτασης των οικονομικών στοιχείων της εταιρείας από την αρμόδια επιτροπή, η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Συγκοινωνιών.

“Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διακηρύττει μηδενική ανοχή στα σκάνδαλα και στη διαφθορά. Πρέπει να αρχίσει από τον Υπουργό Συγκοινωνιών τον οποίο θεωρούμε επικίνδυνο για το κράτος και τους πολίτες του πριν να είναι αργά,” καταλήγει η ανακοίνωση.»

15. Για το ίδιο θέμα εξέδωσε την ίδια ημέρα ανακοίνωση ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων την οποία δημοσίευσε το ΚΥΠΕ ως ακολούθως:

«Υπουργείο Συγκοινωνιών: Ανυπόστατοι οι ισχυρισμοί ΠΑΣΥΠΙ

Οι Κυπριακές Αερογραμμές έφθασαν σε οριακό σημείο γιατί κανένας δεν είχε το θάρρος να δώσει έγκαιρα λύσεις, δήλωσε ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων Μάριος Δημητριάδης, σχολιάζοντας σημερινή ανακοίνωση της Παγκύπριας Συντεχνίας Πιλότων των Κυπριακών Αερογραμμών (ΠΑΣΥΠΙ).

"Οι Κυπριακές Αερογραμμές έφτασαν σε οριακό σημείο γιατί ποτέ, κανένας, δεν είχε το θάρρος και την τόλμη να δώσει έγκαιρα, τις λύσεις που έπρεπε. Σε ανυπόστατους ισχυρισμούς έχω απαντήσει δημόσια και ξεκάθαρα. Όσοι λένε ότι έχουν οποιαδήποτε στοιχεία για θέμα που με αφορά, επιβάλλεται να τα δώσουν στο Γενικό Ελεγκτή", αναφέρει ο Υπουργός σε γραπτή του δήλωση.

Καταλήγοντας, σημειώνει ότι "η απλή αλήθεια είναι πιο δυνατή από τα ψεύδη και τις συκοφαντίες, όσο και αν κάποιος προσπαθούν για το αντίθετο".»

16. Την ίδια ημέρα (2/1/2015) ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων κ. Δημητριάδης διαβίβασε στην Ελεγκτική Υπηρεσία μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αναφέροντας ότι η Τράπεζα Πειραιώς είχε παύσει να έχει σχέσεις με τα

επενδυτικά ταμεία WIOF Eastern Mediterranean Performance Fund από τον Ιούνιο του 2013 και παραθέτοντας στοιχεία για τεκμηρίωση της θέσης του ότι ο ίδιος δεν διατηρούσε οποιαδήποτε σχέση με αυτά.

17. Την ίδια ημέρα (2/1/2015) η ΠΑΣΥΠΙ διαβίβασε στην Ελεγκτική Υπηρεσία επιστολή με την οποία υποβάλλονταν καταγγελίες αναφορικά με τα ακόλουθα θέματα:

- Καταγγελία κατά του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων κ. Δημητριάδη ότι εξακολουθεί να είναι μέχρι σήμερα διευθυντής στην εταιρεία του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς Piraeus International Managed Risk Fund στην οποία διορίστηκε στις 27 Αυγούστου 2008. Σύμφωνα με την καταγγελία, ο κ. Δημητριάδης ήταν διευθυντής σε ακόμη τρεις εταιρείες του Ομίλου, και συγκεκριμένα στην εταιρεία Centro River Eurasia η οποία τέθηκε σε καθεστώς εκούσιας εκκαθάρισης στις 15 Φεβρουαρίου 2014 και στις εταιρείες Piraeus Clean Energy LP Ltd και Piraeus Clean Energy GP Ltd από τις οποίες υπέβαλε παραίτηση στις 13 Μαρτίου 2014, δηλαδή μια μέρα πριν το διορισμό του ως Υπουργός. Η ΠΑΣΥΠΙ επικαλείται το γεγονός ότι στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας Πειραιώς συμμετέχει ο κ. Ευτύχιος Βασιλάκης, ο οποίος είναι αντιπρόεδρος και μεγαλομέτοχος της Aegean.
- Καταγγελία κατά του κ. Δημητριάδη ότι στις 4 Οκτωβρίου 2014 συμμετείχε σε δείπνο στο οποίο επίσης παρευρίσκονταν αξιωματούχοι της Τράπεζας Πειραιώς, καθώς επίσης και πελάτες, όπως (σύμφωνα με την καταγγελία) γράφει ο ίδιος ο Υπουργός σε σχόλιο του για τη φωτογραφία. Η ΠΑΣΥΠΙ θέτει υπό μορφή καταγγελίας το ερώτημα κατά πόσο ο κ. Δημητριάδης παρευρέθηκε στο δείπνο για να προάγει την Τράπεζα ως Υπουργός Οικονομικών (μάλλον θα εννοούσαν ως Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων) ή ως διευθυντής εταιρείας του Ομίλου της Τράπεζας.
- Καταγγελία κατά του κ. Δημητριάδη ότι συμμετέχει ως διευθυντής στα επενδυτικά ταμεία WIOF Eastern Mediterranean Performance Fund A και B, τα οποία διοικούνται από την Τράπεζα Πειραιώς με έδρα το

Λουξεμβούργο, κάτω από την εταιρεία CASAS4FUNDS SA . Σύμφωνα με την καταγγελία, τα εν λόγω ταμεία επενδύουν στις δημόσιες αγορές μετοχών της Ανατολικής Μεσογείου, με έμφαση στην Ελλάδα, την Κύπρο, την Αίγυπτο και την Τουρκία. Η ΠΑΣΥΠΙ κατηγορεί τον κ. Δημητριάδη ότι η Τουρκία είναι μια από τις αγαπημένες του αγορές και ότι τούτο, σύμφωνα με την καταγγελία, διαφημίζεται από την Standard & Poors

- Με βάση τα πιο πάνω, η ΠΑΣΥΠΙ θέτει θέμα ασυμβίβαστου για τον κ. Δημητριάδη και καταγγέλλει ότι αυτός θα έπρεπε αυτοβούλως να είχε εξαιρεθεί από την όλη διαδικασία. Θέτει επίσης θέμα ότι οι πιο πάνω (ισχυριζόμενες) ιδιότητες του κ. Δημητριάδη δημιουργούν γενικά ασυμβίβαστο με την ιδιότητα του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων, στην ευθύνη του οποίου βρίσκεται η διαδικασία σύναψης διακρατικών συμφωνιών στις αερομεταφορές, καθώς και σχετικά με την εμπλοκή του στην όλη διαδικασία για πώληση μετοχών ή περιουσιακών στοιχείων των Κυπριακών Αερογραμμών.
- Καταγγελία κατά του κ. Δημητριάδη ότι στις 15 Απριλίου 2014, δηλαδή ένα μήνα μετά την ανάληψη των καθηκόντων του ως Υπουργού έλαβε από την Τράπεζα Πειραιώς το ποσό των €86.250. Η ΠΑΣΥΠΙ αναφέρει ότι θεωρεί πως το γεγονός αυτό δημιουργεί υπόνοιες για χρηματισμό και ότι σκοπεύει να καταγγείλει την υπόθεση στο Γραφείο Διερεύνησης Οικονομικού Εγκλήματος της Αστυνομίας.
- Η ΠΑΣΥΠΙ καταλήγει με επισήμανση των πολύ δυσμενών επιπτώσεων που θα είχε το κλείσιμο των Κυπριακών Αερογραμμών και ότι θα καταγγείλουν την υπόθεση στο ανώτατο επίπεδο των οργανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην επιστολή της ΠΑΣΥΠΙ επισυνάπτεται επιστολή της ημερομηνίας 8 Δεκεμβρίου 2014 προς τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Jean Claude Juncker με καταγγελίες για αδιαφάνεια και σύγκρουση συμφερόντων των Υπουργών Οικονομικών και Συγκοινωνιών και Έργων, για παράνομες κρατικές ενισχύσεις προς εταιρείες χαμηλού κόστους μέσω της διαχειρίστριας εταιρείας των αερολιμένων, για εμπλοκή του δικηγορικού γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι» και

απόκρυψη του γεγονότος αυτού σε συνεδρίαση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Οικονομικών και Ελέγχου, για σύγκρουση συμφερόντων εκ μέρους του κ. Μάκη Κωνσταντινίδη, για διαπλοκή συγγενικού προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας μέσω συμμετοχής του στο Διοικητικό Συμβούλιο εταιρείας στο οποίο συμμετέχει επίσης πρόσωπο που σχετίζεται με την εταιρεία Aegean, για σύγκρουση συμφερόντων εκ μέρους του Ελεγκτικού Οίκου KPMG, για μεμπτή διαδικασία που ακολουθήθηκε ως προς τα κριτήρια τα οποία είχαν τεθεί και τα οποία επί σκοπού οδήγησαν σε αποκλεισμό των 7 εκ των 9 ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων κλπ.

18. Στις 4 Ιανουαρίου 2015 η ΠΑΣΥΠΙ εξέδωσε ανακοίνωση την οποία δημοσίευσε το ΚΥΠΕ ως ακολούθως:

Η ΠΑΣΥΠΙ διατυπώνει επικρίσεις εναντίον του Υπ. Συγκοινωνιών σε σχέση με ΚΑ Επικρίσεις εναντίον του Υπουργού Συγκοινωνιών διατυπώνει και πάλι η ΠΑΣΥΠΙ σε σχέση με τα όσα διαδραματίζονται στο θέμα των Κυπριακών Αερογραμμών. Οι πιλότοι κατηγορούν τον Υπουργό ότι με τις πράξεις και τις ενέργειές του ``έχει επιφέρει τεράστια ζημιά στον εθνικό αερομεταφορέα και το κράτος, και φέρει ασήκωτες ευθύνες``.

Σε σημερινή ανακοίνωση, η ΠΑΣΥΠΙ υποστηρίζει ότι ο Υπουργός "ήταν και συνέχισε να παραμένει εμπλεκόμενος σε εταιρείες που έχουν σχέση με την Τράπεζα Πειραιώς" και ότι "ο Αντιπρόεδρος της Aegean κύριος Βασιλάκης είναι και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας Πειραιώς".

Απαντώντας σε γραπτή δήλωση του Υπουργού, η ΠΑΣΥΠΙ αναφέρει ότι "όλα όσα έχουμε αποκαλύψει στον Τύπο για τον Υπουργό Συγκοινωνιών μαζί με τα αποδεικτικά στοιχεία έχουν ήδη καταγγεληθεί γραπτώς στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας στις 2/1/2015". Προσθέτει ότι κάποια από αυτά τα στοιχεία "χρηζουν διερεύνησης για ποινικά αδικήματα και θα δοθούν στην Αστυνομία την ερχόμενη εβδομάδα".

"Η διαδικασία για εξεύρεση στρατηγικού επενδυτή, την οποία έστησε ο ίδιος σε συγχροδία με τον Υπουργό Οικονομικών, κατέληξε στο ότι θα έπρεπε να διαλυθούν οι Κυπριακές Αερογραμμές", αναφέρεται στην ανακοίνωση της ΠΑΣΥΠΙ.

Προστίθεται ακόμη ότι οι δηλώσεις του Υπουργού από τον περασμένο Ιούνιο ότι "ενδεχόμενα θα αποφάσιζε η Διεύθυνση Ανταγωνισμού για τις κρατικές ενισχύσεις προς τις Κυπριακές Αερογραμμές το περασμένο Φθινόπωρο, αποδεικνύεται ότι ήταν μακριά από την αλήθεια".

Ακόμη η ΠΑΣΥΠΙ αναφέρει ότι ένας σωστός, κατά την έκφρασή της, Υπουργός, σε μια ευρωπαϊκή χώρα, θα ζητούσε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να τον εξαιρέσει από τη διαδικασία πώλησης των Κυπριακών Αερογραμμών "εφόσον στη διαδικασία αυτή είχε άμεσο συμφέρον το πρώην αφεντικό του Υπουργού".

"Τέτοιες έντιμες πράξεις θέλουν να βλέπουν οι Κύπριοι πολίτες για να πιστέψουν στους πολιτικούς μας, εμείς δεν το δεχόμαστε και θα συνεχίσουμε να υψώνουμε την φωνή μας, ζητώντας έρευνες και τιμωρία", καταλήγει η ανακοίνωση της ΠΑΣΥΠΙ.

19. Στις 12 Ιανουαρίου 2015 ο πρώην Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου κ. Τώνης Αντωνίου είχε συνάντηση με τον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας στον οποίο παρέδωσε μεγάλο αριθμό εγγράφων για τα πιο κάτω θέματα:

- (α) Την αλληλογραφία του με τον Υπουργό Οικονομικών και άλλους, καθώς και άλλα έγγραφα, σχετικά με την αναζήτηση επενδυτών.
- (β) Την αλληλογραφία του με τον Υπουργό Οικονομικών και άλλους, καθώς και άλλα έγγραφα, σχετικά με την ετοιμασία εναλλακτικού σχεδίου (Σχέδιο Β) το οποίο περιλάμβανε σύσταση νέας εταιρείας στην οποία μεταβιβάζεται, σε όρους αγοράς, περιορισμένος αριθμός περιουσιακών στοιχείων των Κυπριακών Αερογραμμών, και η οποία εξαγοράζεται από ιδιώτες. Το μοντέλο βασίζεται στα πιο κάτω:
 - Υπάρχουν αρκετά προηγούμενα (συμπεριλαμβανομένης της Ολυμπιακής Αεροπορίας)

- Γίνεται πώληση περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας και όχι της ίδιας της εταιρείας
 - Ακολουθείται ανοικτή διαδικασία, χωρίς περιορισμούς ή διακρίσεις, ώστε να διασφαλιστεί η αγοραία αξία (εναλλακτικά αυτό γίνεται με ανεξάρτητη αποτίμηση)
 - Η καινούργια εταιρεία θα πρέπει να είναι σε θέση να ξεκινήσει τις δραστηριότητες της ταυτόχρονα, ή το πολύ λίγες μέρες μετά την παύση λειτουργίας των Κυπριακών Αερογραμμών, αλλιώς υπάρχει ο κίνδυνος να καλυφθεί το κενό από άλλη εταιρεία
 - Εκκαθάριση των Κυπριακών Αερογραμμών και καταχώρηση των απαιτήσεων ανάκτησης κρατικών ενισχύσεων από το Κράτος στη διαδικασία εκκαθάρισης
- (γ) Το πρακτικό συνάντησης ημερομηνίας 16 Οκτωβρίου 2014 των νομικών συμβούλων των Κυπριακών Αερογραμμών Hogan Lovells με εκπροσώπους της Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (το πρακτικό τηρήθηκε από τους πρώτους).
- (δ) Την σύσταση της Συντονιστικής Επιτροπής με όρους εντολής το χειρισμό θεμάτων αναζήτησης επενδυτών αλλά και την ετοιμασία εναλλακτικού σχεδίου, στην οποία ορίστηκαν ως μέλη ο Υπουργός Οικονομικών, ο Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, η Γενική Λογίστρια της Δημοκρατίας, ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών και το μέλος κ. Ανδρέας Παπαδόπουλος. Σχετική είναι η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 23 Ιανουαρίου 2014.
- (ε) Την αλληλογραφία του με τον Υπουργό Οικονομικών και άλλους, καθώς και άλλα έγγραφα, σχετικά με το διορισμό Εκτελεστικού Διευθυντή στην εταιρεία.
- (στ) Την εκδήλωση ενδιαφέροντος εκ μέρους της εταιρείας ETIHAD Airways Ltd σχετικά με τις Κυπριακές Αερογραμμές.
- (ζ) Τη διαδικασία πώλησης ιδιόκτητου αεροσκάφους των Κυπριακών Αερογραμμών.

(η) Τις ποινικές αγωγές που είχαν καταχωρηθεί τον Μάρτιο του 2014 από πιλότους της εταιρείας κατά της εταιρείας και μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για τις αποκοπές που είχαν γίνει στους μισθούς των πιλότων, μέσω της μείωσης της εισφοράς του εργοδότη στο Ταμείο Προνοίας των Πιλότων και Ιπτάμενων Μηχανικών της εταιρείας από 8% σε 1% .

20. Στις 13 Ιανουαρίου 2015 το δικηγορικό γραφείο «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταιίροι» διαβίβασε στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας επιστολή με το πιο κάτω περιεχόμενο:

«Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα και σε απάντηση της εν θέματι επιστολής σας, επιθυμούμε όπως σας αναφέρουμε τα ακόλουθα:

Αναφορικά με το πρώτο ερώτημα, επισυνάπτουμε αντίγραφο της επιστολής μας ημερομηνίας 30/9/2014 προς την εταιρεία RYANAIR LIMITED, διά της οποίας τερματίσαμε την Συμφωνία Εκπροσώπησης ημερομηνίας 21/9/2014 η οποία υπεγράφη μεταξύ του γραφείου μας και της εν λόγω Εταιρείας σχετική με την παροχή νομικών συμβουλευτικών υπηρεσιών εν σχέση με την συμμετοχή της εν λόγω Εταιρείας στην εξαγορά των Κυπριακών Αερογραμμών.

Σε απάντηση του δεύτερου ερωτήματος της εν θέματι επιστολής σας, θα θέλαμε να σας πληροφορήσουμε ότι γνωρίζουμε ότι ο κύριος Σωτήρης Πίπτας συμμετείχε στο Συνέδριο το οποίο διοργάνωνε η INTAX EXPO περί της 23-24 Σεπτεμβρίου 2014 στην Μόσχα, ως ομιλητής νομικού θέματος και όχι ως εκπρόσωπος του γραφείου μας. Στο εν λόγω Συνέδριο το γραφείο μας εκπροσωπούσε η κυρία Μαρία Κωμοδρόμου η οποία προέβη σε παρουσίαση σχετικού νομικού θέματος εκ μέρους του γραφείου μας.

Η ανεξάρτητη συμμετοχή του κυρίου Σωτήρη Πίπτα στο πιο πάνω αναφερόμενο συνέδριο, επιβεβαιώνεται και από την ιστοσελίδα που διατηρεί το Γραφείο του κυρίου Πίπτα με την επωνυμία Soteris Pittas and Co LLC, (παραθέτουμε και τον σχετικό επακριβή ηλεκτρονικό σύνδεσμο προς διευκόλυνση σας

<http://pittaslegal.com/en/news/79-company-news/174-intax-expro-viii-annual-conference-and-exhibition>).

Περαιτέρω επισυνάπτεται και αντίγραφο της ομιλίας του κυρίου Σωτήρη Πίττα ως αυτή παρουσιάστηκε από τον ίδιο κατά την διάρκεια του εν λόγω Συνεδρίου (INTAX EXPO) με τον τύπο του προγράμματος Microsoft Power Point, όπου φαίνεται ξεκάθαρα ότι ο κύριος Πίττας δεν παρουσιάστηκε σε καμιά περίπτωση στο εν λόγω Συνέδριο ως εκπρόσωπος του Γραφείου μας.

Αναφορικά με το τρίτο ερώτημα, επιθυμούμε όπως σας πληροφορήσουμε ότι η παρουσία των δικηγόρων του γραφείου μας κυρίου Νικόλα Χριστοφίνη και κυρίας Μαρίας Κωμοδρόμου στην συνάντηση που έγινε με την Επιτροπή Διαπραγμάτευσης στις 31/10/2014 έγινε στα πλαίσια της προσπάθειας ομαλής μετάθεσης της εκπροσώπησης των τέως πελατών του γραφείου μας RYANAIR LIMITED στο κατ'επιλογήν των τέως πελατών μας, δικηγορικό γραφείο Soteris Pittas and Co LLC, η οποία έγινε με διατύπωση σχετικής παράκλησης των εν λόγω τέως πελατών μας, μετά την παραίτηση μας ημερομηνίας 30/9/2014.

Περαιτέρω θα θέλαμε να διευκρινίσουμε ότι καμιά επικοινωνία και/ή συνάντηση δεν έλαβε χώρα μεταξύ του Δικηγορικού μας Γραφείου και οποιασδήποτε Κυβερνητικής Αρχής και/ή της Επιτροπής Αξιολόγησης των Προσφορών κατά την διάρκεια που το Γραφείο μας εκπροσωπούσε τη Ryan Air για την εξαγορά των Κυπριακών Αερογραμμών και/ή καθ'οιονδήποτε μεταγενέστερο χρόνο, πλην της προγραμματισμένης συνάντησεως της 31/10/14.

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι ο χρόνος παραμονής των πιο πάνω αναφερόμενων δικηγόρων ήταν πολύ σύντομος αφού αυτοί απεχώρησαν από την συνάντηση πριν την έναρξη οποιασδήποτε συζήτησης περί της ουσίας του θέματος.

Όσον αφορά το τέταρτο ερώτημα σας υπήρξε ολιγόλεπτη συνάντηση τις 8/10/14 μεταξύ του κ. Michael Kevin O'Leary και του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας στην

παρουσία του κ. Φιλίππου η οποία συνάντηση είχε προκαθοριστεί προ της 30ης Σεπτεμβρίου και ως θέμα είχε τα επιχειρηματικά πλάνα για ανάπτυξη του τουριστικού ρεύματος προς τη Κύπρο από τη Ryan Air και τα οποία ο Πρόεδρος απέρριψε ως απαραδέκτως υπερβολικά. Στην εν λόγω συνάντηση το θέμα των Κυπριακών Αερογραμμών ούτε ηγέρθη ούτε και εσυνεζητήθει.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνιση επί του θέματος».

21. Στις 15 Ιανουαρίου 2015 ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων ενημέρωσε την Ελεγκτική Υπηρεσία με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για τα ακόλουθα τα οποία του είχε ζητηθεί να σχολιάσει:
- (α) Ο κ. Δημητριάδης αναφέρει ότι μετά από πρόσφατη επικοινωνία του με την Τράπεζα Πειραιώς έχει τύχει διαβεβαίωσης ότι δεν είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας για την οποία έχει γίνει η κατηγορία, όχι μόνο στην πράξη αλλά ούτε στα έγγραφα που τηρεί ο Έφορος Εταιρειών. Ενημερώνει επίσης ότι η εταιρεία ήταν και παραμένει αδρανής από το 2013.
 - (β) Σε σχέση με τις φωτογραφίες που, κατ' ισχυρισμό της ΠΑΣΥΠΙ, τον παρουσιάζουν να σχετίζεται ακόμη με την Τράπεζα Πειραιώς, ο κ. Δημητριάδης αναφέρει ότι οι φωτογραφίες έχουν παρθεί από τον προσωπικό λογαριασμό του στο twitter και προέρχονται από την επίσκεψη του στην Αίγυπτο όπου είχε συνάντηση με τον Υπουργό Μεταφορών και τον Πρόεδρο της Ακαδημίας Arab Academy of Science, Technology and Maritime Education. Όπως αναφέρει, με την ευκαιρία της επίσκεψης του, ενημέρωσε τον κ. Κωνσταντίνο Λοϊζίδη, Διευθύνοντα Σύμβουλο της Τράπεζας Πειραιώς, ο οποίος διοργάνωσε δείπνο στο οποίο ήρθαν πελάτες της Τράπεζας Πειραιώς που επενδύουν ή ενδιαφέρονται να επενδύσουν στην Κύπρο, ο εκπρόσωπος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στην Αίγυπτο και ο πρέσβης της Κύπρου. Σε αυτό το δείπνο ήταν επίσης παρών ο Υπουργός Μεταφορών της Αιγύπτου και ο Πρόεδρος της

Ακαδημίας μαζί με συνεργάτες τους. Ενώ το δείπνο διοργανώθηκε από την Τράπεζα Πειραιώς, τελικά αυτό πληρώθηκε από την Ακαδημία αφού ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων ήταν δικός τους φιλοξενούμενος. Όπως αναφέρει ο κ. Δημητριάδης, ο κ. Λοϊζίδης του ζήτησε να βγάλει κάποιες φωτογραφίες μπροστά από το πανό της Τράπεζας για να μπορέσει να δώσει δημοσιότητα στους δεσμούς της Κύπρου με την Αίγυπτο. Ο Υπουργός σημειώνει ότι θεωρεί καθήκον του να προωθή τη χώρα του και ότι θα ενεργούσε ξανά, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, αν του ζητείτο από οποιονδήποτε άλλο οργανισμό να προωθήσει τα συμφέροντα της χώρας του.

- (γ) Σε σχέση με το WIOF Fund, ο κ. Δημητριάδης επαναλαμβάνει ότι η Τράπεζα Πειραιώς σταμάτησε να είναι διαχειριστής του πιο πάνω ταμείου από τον Ιούνιο του 2013 και ότι τούτο μπορεί κάποιος εύκολα να το διαπιστώσει αν επισκεφθεί την ιστοσελίδα www.wiof.eu η οποία έχει όλες τις πληροφορίες για το ταμείο και η οποία δείχνει ότι ο διαχειριστής του είναι η Casa 4 funds (με την Πειραιώς να μην έχει τώρα κάποια σχέση). Όπως αναφέρει ο κ. Δημητριάδης, τα έγγραφα τα οποία έχει επικαλεστεί η ΠΑΣΥΠΙ είναι από παλιές δημοσιεύσεις οι οποίες δεν έχουν ενημερωθεί.
- (δ) Όσον αφορά την καταβολή σε αυτόν από την Τράπεζα Πειραιώς του ποσού των €86.250 στις 15 Απριλίου 2014, ο κ. Δημητριάδης αναφέρει ότι το ποσό αυτό αποτελούσε ένα σχέδιο της Τράπεζας για αποχώρηση προσωπικού με βάση το οποίο υπήρχε προφορική συμφωνία ότι, για στελέχη της Τράπεζας που αποχωρούσαν, θα δικαιούνταν κάποιο ποσό έστω και μετά τη λήξη του. Ο κ. Δημητριάδης αναφέρει επίσης ότι, αν αποχωρούσε έξι μήνες προηγουμένως, το ποσό που θα λάμβανε θα ήταν της τάξης των €140.000 και όχι €86.250. Όπως αναφέρει, αυτό το σχέδιο παραχωρήθηκε και σε άλλους υπάλληλους που αποχώρησαν και το ποσό εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας. Σημειώνει επίσης ότι έχει υπογραμμένο έγγραφο με την Τράπεζα το οποίο συμπεριλαμβάνει αυτό το ποσό μαζί με κάποιες άλλες υποχρεώσεις, όπως για παράδειγμα ότι θα έπρεπε να ξοφλήσει όλα τα δάνεια του, θα κατέβαλλε ποσό €8.500

για αγορά του αυτοκινήτου που χρησιμοποιούσε ως επαγγελματικό όχημα κλπ. Ο κ. Δημητριάδης αναφέρει επίσης ότι το ποσό των €86.250 μαζί με το μερίδιο του 13ου μισθού, και του μισθού που δικαιούτο, συμπεριλήφθηκαν ως οφειλόμενο ποσό από τον εργοδότη του στην κατάσταση περιουσιακών στοιχείων του που έκανε με την ανάληψη των καθκόντων του ως Υπουργός.

- (ε) Σε σχέση με τη συμμετοχή του που είχε γίνει για τις Κυπριακές Αερογραμμές, ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων αναφέρει ότι αυτή έγινε στα πλαίσια της διυπουργικής επιτροπής αποκρατικοποιήσεων της οποίας είναι μέλος και άρχισε με την ανάληψη των καθκόντων του. Η ανάμειξη αυτή συμπεριλαμβάνεται και στο σημείωμα προς το Υπουργικό το οποίο είχε ετοιμάσει η Γενική Λογίστρια της Δημοκρατίας.
- (στ) Ο κ. Δημητριάδης σημειώνει ότι δεν έχει καμιά επαγγελματική εξάρτηση από την Τράπεζα Πειραιώς αφού, λαμβάνοντας το πιο πάνω ποσό (παράγραφος δ πιο πάνω), παραιτήθηκε από όλα τα δικαιώματα του από την Τράπεζα (δηλαδή δεν έχει πάρει αναστολή της εργασίας του αλλά παραιτήθηκε). Όπως εξηγεί, θεώρησε ότι η μη παραίτηση θα ήταν εναντίον της αντικειμενικότητας του. Επίσης δεν έχει οποιοδήποτε δανεισμό από την Τράπεζα παρά μόνο ένα όριο παρατραβήγματος €10.000 ως κανονικός πελάτης.
- (η) Ο κ. Δημητριάδης καταλήγει με την αναφορά ότι θεωρεί ότι οι κατηγορίες είναι τουλάχιστον συκοφαντικές και αποτελούν λίβελλο με καθαρά προσωπικά και εκδικητικά κίνητρα. Για το θέμα του WIOF θεωρεί ότι υπήρξε σκόπιμη προσπάθεια παραπλάνησης. Πιστεύει επίσης ότι στην περίπτωση του ποσού που έλαβε από την Τράπεζα Πειραιώς υπήρξε και παραβίαση των προσωπικών του δεδομένων αφού το ακριβές ποσό δεν ήταν δυνατό να το γνωρίζει κάποιος (ήταν μέρος του ποσού που ανακοινώθηκε ως οφειλή από τον εργοδότη του). Όπως αναφέρει, έχει ήδη προβεί σε καταγγελία στην Τράπεζα η οποία διερευνά την παραβίαση των προσωπικών του στοιχείων. Ο κ. Δημητριάδης διευκρινίζει ότι ο

τραπεζικός του λογαριασμός είναι διαθέσιμος στον Γενικό Ελεγκτή, αν το κρίνει σκόπιμο.

B. ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΕΞΑΧΘΕΝΤΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

22. Πρέπει κατ' αρχάς να σημειωθεί ότι η υπό εξέταση διαδικασία εξεύρεσης στρατηγικού επενδυτή δεν εμπίπτει στη σχετική με την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων νομοθεσία. Από την άλλη, αφ' ης στιγμής το Κράτος αποφασίζει να πωλήσει οποιαδήποτε περιουσιακά στοιχεία του, όπως είναι οι μετοχές του σε μια ιδιωτική εταιρεία, τότε οφείλει να τηρεί τις αρχές της διαφάνειας, ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης, και φυσικά να μεριμνά ώστε να διασφαλίζει πάντοτε το δημόσιο συμφέρον στα πλαίσια της νομιμότητας.
23. Η τυχόν εμπλοκή του δικηγορικού γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι» στην όλη διαδικασία, και ο έλεγχος κατά πόσο υπήρξε είτε άμεση είτε έμμεση εμπλοκή ή διαπλοκή του Προέδρου της Δημοκρατίας ή παρέμβαση είτε του ιδίου είτε του πρώην δικηγορικού του γραφείου στις αποφάσεις που είχαν ληφθεί για το θέμα, εξετάζονται πρώτον ως προς τη νομική τους πτυχή και δεύτερο από ηθικής και δεοντολογικής άποψης. Το ίδιο ισχύει για το θέμα της κατ' ισχυρισμό σύγκρουσης συμφέροντος του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων κ. Μ. Δημητριάδη.

Γ. ΓΕΓΟΝΟΤΑ

24. Το Υπουργικό Συμβούλιο στις 23 Ιανουαρίου 2014 αποφάσισε τη σύσταση Συντονιστικής Επιτροπής («ΣΕ»), αποτελούμενης από τον Υπουργό Οικονομικών, τον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, τη Γενική Λογίστρια της Δημοκρατίας, τον κ. Τώνη Αντωνίου, τότε Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου (ΔΣ) των Κυπριακών Αερογραμμών και τον κ. Ανδρέα Παπαδόπουλο μέλος του ΔΣ της εταιρείας, για το χειρισμό των θεμάτων της αναζήτησης επενδυτών και την ετοιμασία εναλλακτικού σχεδίου για τις Κυπριακές Αερογραμμές.

25. Στις συνεδρίες της ΣΕ που ακολούθησαν, παρευρισκόταν και ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων. Θα πρέπει επί τούτου να σημειωθεί ότι η συμμετοχή του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων δεν φαίνεται να προκύπτει ευθέως από οποιαδήποτε απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ειδικά για την τελευταία διαδικασία αναζήτησης επενδυτών, αλλά υπήρξε αποτέλεσμα της συμμετοχής του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων στα θέματα των Κυπριακών Αερογραμμών που άρχισε από τον Μάρτιο του 2013, προτού δηλαδή διοριστεί ως Υπουργός ο κ. Δημητριάδης.
26. Οι Κυπριακές Αερογραμμές είχαν ως οικονομικούς συμβούλους την KPMG Κύπρου και ως νομικούς συμβούλους τους Χρυσάφινης & Πολυβίου στην Κύπρο και τους Hogan Lovells στις Βρυξέλλες, οι οποίοι συμβούλευαν επί συνεχούς βάσης την εταιρεία.
27. Ο τότε Πρόεδρος της εταιρείας κ. Τώνης Αντωνίου και η KPMG πληροφόρησαν την ΣΕ ότι είχαν συναντήσεις με διάφορους επίδοξους επενδυτές με τους οποίους είχαν υπογράψει συμφωνίες εμπιστευτικότητας και ανέμεναν να επιδείξουν ενδιαφέρον. Επειδή δεν σημειώθηκε οποιαδήποτε ουσιαστική πρόοδος στις ενέργειες που είχαν γίνει μέχρι τότε, η ΣΕ συνήλθε σε συνεδρία την 1η Ιουλίου 2014 για εξέταση του θέματος.
28. Στη συνεδρία αυτή της ΣΕ, οι δύο Υπουργοί (Οικονομικών και Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού), η Γενική Λογίστρια της Δημοκρατίας εκ μέρους του ιδιοκτήτη της εταιρείας, και οι κ.κ. Τώνης Αντωνίου και Ανδρέας Παπαδόπουλος εκ μέρους της εταιρείας, συμφώνησαν στην έναρξη επίσημης διαδικασίας για αναζήτηση στρατηγικού επενδυτή, είτε για το μετοχικό κεφάλαιο (εκ μέρους του ιδιοκτήτη) είτε για τα περιουσιακά στοιχεία (εκ μέρους της εταιρείας), για δημιουργία καινούργιας αεροπορικής εταιρείας με έδρα την Κύπρο. Τη διαχείριση της όλης διαδικασίας ανέλαβαν οι οικονομικοί σύμβουλοι της εταιρείας, KPMG Κύπρου, σε συνεργασία με τους νομικούς συμβούλους της Χρυσάφινης & Πολυβίου και Hogan Lovells και με υποστήριξη από τη ΣΕ και τον Πρόεδρο της εταιρείας, το Μέλος του ΔΣ της εταιρείας κ. Ανδρέα Παπαδόπουλο και τη Διεύθυνση της εταιρείας, κυρίως από το Οικονομικό Διευθυντή (CFO) κ. Σοφοκλή Τύμβιο.

29. Επίσης στην ίδια συνεδρία, εγκρίθηκε συγκεκριμένο πλάνο για τις ενέργειες προς αναζήτηση στρατηγικού επενδυτή, όπως αυτό ετοιμάστηκε από την KPMG Κύπρου και το οποίο ήταν σύμφωνο με τη διαδικασία που εισηγήθηκαν οι Hogan Lovells στις Βρυξέλλες. Με βάση το πλάνο αυτό, η διαδικασία θα έπρεπε να έχει τα εξής χαρακτηριστικά:
- (i) Ανοικτή και διεθνής. Η ανακοίνωση για τη διαδικασία θα δημοσιευόταν στον διεθνή και εγχώριο τύπο.
 - (ii) Διαφανής. Τα κριτήρια για κάθε επόμενη φάση να είναι ξεκάθαρα. Για αυτό το σκοπό, όπως συνηθίζεται σε αυτές τις διαδικασίες, τα κριτήρια διατυπώθηκαν από την KPMG Κύπρου, στο process letter που δόθηκε στους επενδυτές.
 - (iii) Χωρίς διακρίσεις. Οι Κυπριακές αρχές και η εταιρεία να προσφέρουν την ίδια πληροφόρηση σε όλους τους ενδιαφερόμενους και να εφαρμοσθούν οι ίδιες προθεσμίες για όλους, χωρίς να αποκλείεται οποιοσδήποτε επενδυτής να επιδείξει ενδιαφέρον.
 - (iv) Χωρίς περιορισμούς. Ουδείς περιορισμός να τεθεί στους ενδιαφερόμενους επενδυτές, εκτός από το ότι έπρεπε να υπάρχει βάση της υφιστάμενης ή καινούριας εταιρείας στην Κύπρο και χρήση του ονόματος και λογότυπου της Εταιρείας
30. Κατόπιν έγκρισης του πλάνου αυτού, η KPMG προέβηκε σε δημοσίευση ζήτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος στο διεθνή και εγχώριο τύπο, στις 16 Ιουλίου 2014, η οποία καλούσε επενδυτές όπως επιδείξουν το ενδιαφέρον τους. Συγκεκριμένα, έγιναν δημοσιεύσεις στην Wall Street Journal, στην Financial Times και σε όλες τις Κυπριακές εφημερίδες. Στη δημοσίευση αναφερόταν ότι η διαδικασία αφορούσε την αναζήτηση στρατηγικού επενδυτή, είτε για το μετοχικό κεφάλαιο (εκ μέρους του ιδιοκτήτη) είτε για τα περιουσιακά στοιχεία (εκ μέρους της εταιρείας), για δημιουργία καινούργιας αεροπορικής εταιρείας με έδρα την Κύπρο
31. Με βάση την Έκθεση Γεγονότων της Γενικής Λογίστριας της Δημοκρατίας, ημερομηνίας 5 Δεκεμβρίου 2014, καθ' όλη τη διάρκεια της επίσημης διαδικασίας, εφαρμόζονταν οι υποδείξεις των Hogan Lovells οι οποίοι έχουν πλούσια εμπειρία

σε θέματα ανταγωνισμού και νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είχαν εμπλακεί και στο θέμα της κρατικής ενίσχυσης και συγχώνευσης της Ολυμπιακής Αεροπορίας, οι οποίοι ήταν σε συνεχή επικοινωνία με την αρμόδια Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και επίσης γινόταν προσπάθεια να πιστοποιηθεί το πραγματικό ενδιαφέρον επενδυτών τόσο για την εταιρεία (επένδυση στο μετοχικό κεφάλαιο) όσο και τα περιουσιακά στοιχεία της (για δημιουργία καινούριας εταιρείας), καθώς επίσης και το μέγεθος αυτού του ενδιαφέροντος. Η αναζήτηση επενδυτή για το μετοχικό κεφάλαιο των Κυπριακών Αερογραμμών διεξαγόταν με βάση το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης το οποίο είχε κοινοποιηθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

32. Στην πρόσκληση για εκδήλωση ενδιαφέροντος, ανταποκρίθηκαν 22 επενδυτές υποβάλλοντας αίτηση. Από αυτούς, 8 είτε αποχώρησαν οικιοθελώς, είτε αποκλείστηκαν γιατί δεν διευκρινίστηκε ποιος ήταν ο τελικός ενδιαφερόμενος επενδυτής (παρόλο ότι η KPMG ζήτησε σχετικές διευκρινίσεις), καθώς η αίτηση ήταν μέσω αντιπροσώπου, είτε στην περίπτωση της NV Caterchef Ltd γιατί δεν παραλήφθηκε έγκαιρα πλήρως υπογραμμένη συμφωνία εμπιστευτικότητας
33. Την 1η Αυγούστου 2014, πραγματοποιήθηκε συνεδρία της ΣΕ στην οποία ενημερώθηκε για τη μέχρι τότε διαδικασία από τους Οικονομικούς και Νομικούς Συμβούλους των Κυπριακών Αερογραμμών και έδωσε την έγκριση της για τη συνέχιση στο επόμενο στάδιο, της ζήτησης μη δεσμευτικών προτάσεων από τους 14 εναπομείναντες επενδυτές.
34. Στις 8 Αυγούστου 2014, η KPMG, ζήτησε μη δεσμευτικές προτάσεις από τους 14 εναπομείναντες επενδυτές με διορία μέχρι τις 3/9/2014. Στους επενδυτές αυτούς δόθηκε επιστολή αναφορικά με τη διαδικασία και τις απαιτούμενες πληροφορίες που θα έπρεπε να υποβληθούν (Process Letter), πλήρες ενημερωτικό δελτίο (information memorandum) καθώς και το σχέδιο αναδιάρθρωσης των Κυπριακών Αερογραμμών που είχε υποβληθεί το 2013 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
35. Στις 12 Αυγούστου 2014, ζητήθηκε από την KPMG, μη δεσμευτική πρόταση και από την NV Caterchef Ltd καθώς απέστειλε στο μεταξύ όλα τα ζητούμενα στοιχεία.

36. Ως μέρος της διαδικασίας, οι επενδυτές θα μπορούσαν να είχαν συναντήσεις με εκπροσώπους του Κράτους και της εταιρείας πριν την υποβολή των μη δεσμευτικών προτάσεων τους. Από τους 15 επενδυτές, 4 επενδυτές ενδιαφέρθηκαν και ζήτησαν, πριν την προθεσμία υποβολής των μη δεσμευτικών προτάσεων, συναντήσεις. Αυτοί ήταν οι Aegean, Ryanair, Aegvenca και Blue Air. Οι συναντήσεις αυτές έγιναν όλες μεταξύ 22 και 27 Αυγούστου 2014. Στις συναντήσεις ήταν παρόντες και οι οικονομικοί και νομικοί σύμβουλοι των Κυπριακών Αερογραμμών. Η συνάντηση με την εταιρεία Ryanair πραγματοποιήθηκε στις 22 Αυγούστου 2014 και σε αυτή η Ryanair δεν συνοδεύταν από οποιουσδήποτε οικονομικούς ή νομικούς συμβούλους.
37. Στις 3 Σεπτεμβρίου 2014, υποβλήθηκαν 9 μη δεσμευτικές προσφορές. Στην προσφορά της εταιρείας Ryanair αναγράφονταν οι εξής σύμβουλοι:
Accounting Financial: KPMG Cyprus & Ireland
Legal: Nicos Chr. Anastasiades & Partners, Cyprus & A&L Goodbody Solicitors, Dublin
38. Στις 10 Σεπτεμβρίου 2014 έγινε συνεδρία της ΣΕ όπου αποφασίστηκε ο διορισμός τριμελούς Επιτροπής Διαπραγμάτευσης («ΕΔ») αποτελούμενης από τη Γενική Λογίστρια της Δημοκρατίας, τον Έφορο Αποκρατικοποιήσεων και τον κ. Νίκο Νικολάου, Αν. Διευθυντή Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας. Οι όροι εντολής της ΕΔ αφορούσαν:
- (i) την αξιολόγηση των μη δεσμευτικών προτάσεων,
 - (ii) την υποβολή εισήγησης των ενδιαφερομένων που θα προχωρήσουν στο στάδιο της πρόσκλησης για υποβολή δεσμευτικής πρότασης,
 - (iii) την αξιολόγηση/ διαπραγμάτευση των δεσμευτικών προτάσεων, και
 - (iv) την υποβολή εισήγησης για τον επικρατέστερο υποψήφιο επενδυτή.
39. Στις 17 Σεπτεμβρίου 2014 υποβλήθηκε προσχέδιο της έκθεσης αξιολόγησης από την KPMG, και στις 7 Οκτωβρίου 2014 η τελική έκθεση. Μέσα από αυτήν την αξιολόγηση διαφάνηκε ότι μόνο 2 επενδυτές (Ryanair και Aegean) απάντησαν ικανοποιητικά σε όλα τα ερωτήματα και κριτήρια και προσκόμισαν αποδεικτικά

- στοιχεία της ύπαρξης χρηματικών πόρων για ολοκλήρωση της συναλλαγής, όπως ζητήθηκε από όλους τους ενδιαφερόμενους.
40. Στις 8 Οκτωβρίου 2014 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε συνάντηση μερικών λεπτών στο Προεδρικό Μέγαρο με τον διευθύνοντα σύμβουλο της Ryanair κ. Michael O' Leary. Τον κ. O' Leary συνόδευε ο διευθύνων σύμβουλος του δικηγορικού γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι» κ. Φάνος Φιλίππου.
 41. Την ίδια ημέρα, 8 Οκτωβρίου 2014, σε συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου, έγινε ενημέρωση του σώματος από τη Γενική Λογίστρια της Δημοκρατίας, τον Έφορο Αποκρατικοποιήσεων και τον τέως Πρόεδρο των Κυπριακών Αερογραμμών κ. Μάκη Κωνσταντινίδη για τις μέχρι τότε εξελίξεις. Ακολούθως το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε να καλέσει το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας να καταβάλει εντατική προσπάθεια για πώληση περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας, παράλληλα με τη συνέχιση των προσπαθειών για έγκριση του σχεδίου ενίσχυσης/διάσωσης.
 42. Στις 16 Οκτωβρίου 2014 έγινε συνάντηση των νομικών συμβούλων των Κυπριακών Αερογραμμών Hogan Lovells με εκπροσώπους της Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΔΑΤΕΕ). Κατά τη συνάντηση οι νομικοί σύμβουλοι της εταιρείας ενημέρωσαν την ΔΑΤΕΕ ότι, ενόψει των θέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η πιθανότητα πώλησης μετοχών της εταιρείας έχει αποκλειστεί και η Κυπριακή Δημοκρατία κινείται πλέον για ολοκλήρωση της διαδικασίας που αφορά την πώληση περιουσιακών στοιχείων. Θα πρέπει στο σημείο αυτό να διευκρινιστεί, επειδή τούτο έχει αποτελέσει αντικείμενο έντονης κριτικής από την ΠΑΣΥΠΙ, ότι η πώληση περιουσιακών στοιχείων σήμαινε, μεταξύ άλλων επιλογών, υλοποίηση του Σχεδίου Β' που εξηγείται στην παράγραφο 19(β) πιο πάνω. Τούτο είναι διάχυτο σε όλο το πρακτικό της συνάντησης, όπως αυτό τηρήθηκε από τους Hogan Lovells, αφού φαίνεται ότι οι εκπρόσωποι της ΔΑΤΕΕ εξέφραζαν επιφυλάξεις κατά πόσο η πώληση μιας εταιρείας ειδικού σκοπού (Special Purpose Vehicle – SPV) που θα δημιουργείτο, θα διασφάλιζε ότι δεν θα υπήρχε συνέχεια (economic continuity), στοιχείο απαραίτητο ώστε να μην βαραίνει τη νέα εταιρεία η υποχρέωση επιστροφής στο Κράτος των παρανόμως

καταβληθεισών κρατικών ενισχύσεων. Βασική προϋπόθεση που έθεταν οι εκπρόσωποι της ΔΑΤΕΕ ήταν να μην μεταβιβαστούν στην SPV όλα (ή σχεδόν όλα) τα περιουσιακά στοιχεία των Κυπριακών Αερογραμμών γιατί τότε θα υπήρχε αυτή η (μη επιτρεπτή) συνέχεια. Είναι μάλιστα σημαντικό ότι οι εκπρόσωποι της ΔΑΤΕΕ εξέφρασαν επιφυλάξεις κατά πόσον θα ήταν αποδεκτό από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το γεγονός ότι οι κυπριακές αρχές έθεταν ως προϋπόθεση σε πιθανούς επενδυτές την ανάληψη υποχρέωσης να διατηρήσουν την Κύπρο ως βάση της εταιρείας SPV που θα αγόραζαν, αφού θεωρούσαν ότι αυτό θα προκαλούσε στρέβλωση (προς τα κάτω) στην αξία της εταιρείας, αφού τέτοια προϋπόθεση αποθαρρύνει κάποιους δυνητικούς ενδιαφερόμενους επενδυτές.

43. Στις 23 Οκτωβρίου 2014 υποβλήθηκε στους Υπουργούς Οικονομικών και Συγκοινωνιών και Έργων η έκθεση αξιολόγησης την οποία ετοίμασε η ΕΔ, βασιζόμενη στην τελική έκθεση αξιολόγησης της KPMG. Οι δύο Υπουργοί ενέκριναν την έκθεση αξιολόγησης και προώθηση του θέματος στο επόμενο στάδιο των δεσμευτικών προτάσεων.
44. Ακολούθησε περαιτέρω διερεύνηση των νομικών συμβούλων της Εταιρείας Hogan Lovells με την ΔΑΤΕΕ όσον αφορά τη διαδικασία αξιολόγησης καθώς και το περιεχόμενο της επιστολής που θα αποστέλλετο στους δύο επιτυχόντες επενδυτές, για να επιβεβαιωθεί ότι η διαδικασία για τις δεσμευτικές προτάσεις θα συνάδει με τις προδιαγραφές, κανονισμούς και απαιτήσεις της ΔΑΤΕΕ. Βάσει των οδηγιών της Hogan Lovells, το μόνο αποδεκτό κριτήριο αξιολόγησης για τη ΔΑΤΕΕ που θα μπορούσε να επιβληθεί στην επιλογή επενδυτή, ήταν η ψηλότερη τιμή. Οι Hogan Lovells ενέκριναν το περιεχόμενο της επιστολής στις 24 Οκτωβρίου 2014 και οι επιστολές αποστάληκαν αυθημερόν στους επενδυτές. Παράλληλα ειδοποιήθηκαν και οι αποτυχόντες επενδυτές μέσω άλλης επιστολής.
45. Στις 31 Οκτωβρίου 2014 πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις της ΕΔ, των Κυπριακών Αερογραμμών, και των οικονομικών και νομικών συμβούλων της εταιρείας, με τους δύο ενδιαφερόμενους επενδυτές. Στη συνάντηση με τη Ryanair παρευρέθηκε ο Δικηγόρος κ. Σωτήρης Πίπτας του δικηγορικού γραφείου Soteris Pittas & Co LLC, ως νομικός σύμβουλος της Ryanair, πλαισιωμένος από άλλα τρία άλλα πρόσωπα που φάνηκε ότι αποτελούσαν στελέχη του δικηγορικού του

γραφείου και τα οποία κατέγραψαν το όνομα τους στη λίστα των παρευρισκομένων ως Pitta Maria, Nikolas Christakis και Maria Kom. Roussou. Από επίσημα στοιχεία του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου φαίνεται ότι δεν υπάρχουν δικηγόροι με το όνομα Nikolas Christakis και Maria Kom. Roussou αλλά Χριστοφίνης Νικόλας και Μαρία Κωμοδρόμου. Στην ιστοσελίδα του δικηγορικού Γραφείου Nicos Chr. Anastasiades & Partners φαίνονται και οι δύο ως εργαζόμενοι στο γραφείο αυτό. Ο κ. Σωτήρης Πίπτας και η κα Μαρία Πίπτα φαίνονται στην ιστοσελίδα του δικηγορικού γραφείου Soteris Pittas & Co LLC ως εργαζόμενοι στο γραφείο αυτό.

46. Η διαδικασία των δεσμευτικών προτάσεων, δεν προχώρησε καθότι το προηγούμενο Διοικητικό Συμβούλιο των Κυπριακών Αερογραμμών, δεν έδωσε την έγκριση του για την αποκάλυψη διαφόρων πληροφοριών που ζητούνταν από τους ενδιαφερόμενους επενδυτές, ούτως ώστε να διενεργήσουν μελέτη δέουσας επιμέλειας (due diligence), η οποία είναι προαπαιτούμενη, για την υποβολή δεσμευτικής προσφοράς.
47. Το θέμα της ενημέρωσης για τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν για εξεύρεση στρατηγικού επενδυτή, εξετάσθηκε από τις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Οικονομικών και Ελέγχου σε κοινή συνεδρία τους στις 11 Νοεμβρίου 2014. Μετά την πιο πάνω συνεδρία ζητήθηκε από τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ελέγχου, όπως προσκομισθεί από το Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας, αντίγραφο των σχετικών με τη διαδικασία εγγράφων, τα οποία αποστάλθηκαν στις 24 Νοεμβρίου 2014.
48. Στις 13 Νοεμβρίου 2014 έγινε στο Προεδρικό Μέγαρο σύσκεψη στην οποία προήδρευσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και στην οποία παρευρέθηκαν οι Υπουργοί Οικονομικών και Συγκοινωνιών και Έργων, ο Υφυπουργός παρά τω Προέδρω, η Γενική Λογίστρια της Δημοκρατίας, ο Έφορος Αποκρατικοποιήσεων, ο Αν. Διευθυντής Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας, και ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος και πέντε μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας.
49. Στις 27 Νοεμβρίου 2014, μετά από σχετικό δημοσίευμα εφημερίδας για εμπλοκή του δικηγορικού γραφείου «Νίκος Αναστασιάδης και συνεταιίροι» στην όλη

διαδικασία, το δικηγορικό αυτό γραφείο εξέδωσε ανακοίνωση στην οποία αναφέρει ότι:

«Αποτελεί γεγονός ότι η εταιρεία Ryanair, κατά την περίοδο εκδήλωσης ενδιαφέροντος για εξαγορά των Κυπριακών Αερογραμμών, ζήτησε από το γραφείο μας να αναλάβει τη νομική της εκπροσώπηση κατά τη διαδικασία της εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς την KPMG. Η κατ' αρχάς απάντηση μας υπήρξε θετική, για αυτό και κατά την υποβολή των σχετικών εγγράφων προς την KPMG δηλώθηκε ως νομικός εκπρόσωπος το δικηγορικό μας γραφείο.

Ύστερα από προβληματισμό και ενόψει του γεγονότος ότι η εμπλοκή του γραφείου μας εις την όλη διαδικασία, λόγω της έμμεσης σχέσης του με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, θα μπορούσε να παρερμηνευθεί ως ευνοϊκή για τη Ryanair, γνωστοποιήσαμε στις 30 Σεπτεμβρίου 2014 στη Ryanair την απόφαση μας ότι το γραφείο μας δεν δύναται να την εκπροσωπεί. Έκτοτε, ουδεμία σχέση έχουμε με την εταιρεία Ryanair. Αντιθέτως, ως πληροφορούμαστε, μετά την άρνησή μας, την εκπροσώπηση της υπό αναφορά εταιρείας ανέλαβε άλλο δικηγορικό γραφείο».

50. Ακολούθησε την ίδια ημέρα (27/11/2014) ανακοίνωση της Γενικής Λογίστριας της Δημοκρατίας, ως ακολούθως:

«Θέμα αρ. 1: Μη δεσμευτική πρόταση Εταιρείας Vostok Capital Management
Η Εταιρεία Vostok Capital Management υπέβαλε την μη δεσμευτική της πρόταση σε μια τετρασέλιδη επιστολή μη δεσμευτικής πρόθεσης, χωρίς να διακρίνεται ξεκάθαρα η φύση της σκοπούμενης πρότασης. Η Επιτροπή Διαπραγμάτευσης, βασιζόμενη στην αξιολόγηση των μη δεσμευτικών προτάσεων όπως ετοιμάστηκε από τους οικονομικούς συμβούλους των Κυπριακών Αερογραμμών, δεν είχε άλλη επιλογή από το να προτείνει την απόρριψη της πρότασης της εν λόγω Εταιρείας καθώς δεν είχαν υποβληθεί οποιαδήποτε στοιχεία που να αποδεικνύουν την ύπαρξη των υπό αναφορά κεφαλαίων ως ήταν η ρητή απαίτηση της πρόσκλησης (process letter) που στάληκε από την KPMG σε όλους τους ενδιαφερόμενους επενδυτές. Πέραν τούτου, η μη δεσμευτική πρόταση της εν λόγω Εταιρείας

παρουσίαζε σοβαρές ελλείψεις σε καθαρότητα και συνέπεια, οι τεχνικές της ικανότητες στη διαχείριση αερογραμμών ήταν τουλάχιστον αμφίβολες και το «στρατηγικό πλάνο» όπως εκφράστηκε ήταν ασαφές, φτωχό σε περιεχόμενο, τεκμηρίωση και σύσταση, αποτυγχάνοντας να πείσει για την ικανότητα να καλύψει τα κριτήρια όπως είχαν ρητά τεθεί στην πρόσκληση για υποβολή μη δεσμευτικής πρότασης. Για όλα τα πιο πάνω η ίδια η Εταιρεία έχει ήδη ενημερωθεί.

Η Εταιρεία στην πρόταση της αναφέρεται στην εξαγορά σημαντικού ποσοστού του μετοχικού κεφαλαίου των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τον όρο ότι οι Κυπριακές Αερογραμμές θα εγγυηθούν ότι οι συνολικές υποχρεώσεις τους προς τον οποιονδήποτε θα είναι σχεδόν μηδαμινές κατά την ολοκλήρωση της συναλλαγής. Δηλαδή, αυτό που παρουσιάζεται στο δημοσίευμα ως η πιο ισχυρή οικονομικά πρόταση, ζητά από τις Κυπριακές Αερογραμμές να βρουν τρόπους για αποπληρωμή οφειλών που ξεπερνούν κατά πολύ το διπλάσιο του ποσού που ισχυρίζεται ότι θα καταβάλει η Vostok Capital Management, πριν καν ξεκινήσει η συνεργασία.

Επιπρόσθετα των πιο πάνω και κυρίως του ότι κατά την υποβολή της μη δεσμευτικής της πρότασης η Εταιρεία απέτυχε να υποβάλει ως όφειλε και με βάση τις ρητές απαιτήσεις της πρόσκλησης, αποδεικτικά στοιχεία για το ότι κατέχει ή μπορεί να εξεύρει τα ποσά που αναφέρονται στην πρόταση της, δεν υπέβαλε ούτε στοιχεία για τη φερεγγυότητα της όπως ζητήθηκε, ούτε και υπέβαλε στοιχεία που να τεκμηριώνουν την απουσία ποινικού μητρώου όπως επίσης ζητήθηκε.

Θέμα αρ. 2: Νομικοί και Οικονομικοί σύμβουλοι της εταιρείας Ryanair

Στις 3/9/2014 η Εταιρεία Ryanair Ltd απέστειλε Εκδήλωση Ενδιαφέροντος, ανταποκρινόμενη στην επίσημη διαδικασία που είχαν προκηρύξει η Κυπριακή Δημοκρατία και οι Κυπριακές Αερογραμμές Δημόσια Εταιρεία Λτδ για εξεύρεση ιδιώτη επενδυτή.

Στην αξιολόγηση των εκδηλώσεων ενδιαφέροντος που λήφθηκαν, σημειώθηκαν από την KPMG, οι απαντήσεις όπως αυτές δόθηκαν αυτούσιες από τους ίδιους τους

ενδιαφερόμενους επενδυτές. Συνεπώς, στην Εκδήλωση Ενδιαφέροντος της, η Ryanair είχε παραθέσει ως δικούς της οικονομικούς συμβούλους τις KPMG Cyprus & Ireland και ως νομικούς της συμβούλους τα δικηγορικά γραφεία Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και Συνεταίροι και A&L Goodbody Solicitors, Dublin.

Το δικηγορικό γραφείο Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και Συνεταίροι, με επιστολή του ημερ. 30/9/2014, πληροφόρησε την Ryanair ότι δεν ενδιαφερόταν να εμπλακεί ως νομικός σύμβουλος της Ryanair στην πιο πάνω διαδικασία. Παράλληλα, οι οικονομικοί σύμβουλοι KPMG Κύπρου αναφέρουν στην έκθεση αξιολόγησης τους ημερομηνίας 6/10/2014 ότι δεν τους είχε γίνει καμία προσέγγιση για παροχή οποιονδήποτε υπηρεσιών για το σκοπό αυτό, παρότι η KPMG Ιρλανδίας είναι οι ελεγκτές της Εταιρείας Ryanair.

Μετά τη λήψη της απόφασης για το ποιοι επενδυτές προκρίνονται στην φάση των δεσμευτικών προτάσεων, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη μεταξύ της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης, του Προέδρου και Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών, καθώς και τους οικονομικούς και νομικούς συμβούλους των Κυπριακών Αερογραμμών KPMG και Χρυσάφινης και Πολυβίου αντίστοιχα και της εταιρείας Ryanair. Ως νομικοί σύμβουλοι της Ryanair στην σύσκεψη αυτή εμφανίσθηκε το δικηγορικό γραφείο Soteris Pittas & Co LLC, ενώ δεν συνοδεύονταν από οποιονδήποτε οικονομικό σύμβουλο.»

51. Στις 28 Νοεμβρίου 2014 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εξέδωσε ανακοίνωση ως ακολούθως:

«Σε σχέση με σημερινά δημοσιεύματα και με επικρίσεις πολιτικών κομμάτων περί τάχα διαπλοκής του άλλοτε δικηγορικού μου γραφείου σχετικά με το ενδιαφέρον που επέδειξε η Ryanair για εξαγορά των Κυπριακών Αερογραμμών, επιθυμώ να δηλώσω τα ακόλουθα:

1. Δεν μέμφομαι ούτε και εν πολλοίς θεωρώ άδικη την κριτική που μου ασκείται με βάση τα γεγονότα όπως παρουσιάζονται.

2. Κατά την αποχώρησή μου από το δικηγορικό γραφείο και την ανάληψη της Προεδρίας της Δημοκρατίας, ρητή ήταν η συμφωνία με τους πρώην συνέταιρους μου ότι το δικηγορικό γραφείο με την επωνυμία «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι» δεν θα αποδεχθεί εκπροσώπηση οποιουδήποτε του οποίου τα εκπροσωπούμενα συμφέροντα εξαρτώνται από αποφάσεις της Κυβέρνησης.

3. Ύστερα από πληροφορίες ότι το δικηγορικό γραφείο «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι» φερόταν να εκπροσωπεί τη Ryanair κατά την εκδήλωση ενδιαφέροντος για την αγορά των Κυπριακών Αερογραμμών, επικοινωνήσα με τους πρώην συνέταιρους μου και διαπίστωσα την πρόθεσή τους να αναλάβουν την εκπροσώπηση της εν λόγω εταιρείας. Η αντίδρασή μου υπήρξε αυστηρά έντονη για τήρηση των συμφωνηθέντων, με τελικό αποτέλεσμα τον τερματισμό της όποιας σχέσης του δικηγορικού γραφείου με την εν λόγω εταιρεία.

4. Επειδή αφήνεται να εννοηθεί είτε άμεση είτε έμμεση εμπλοκή ή διαπλοκή μου εκ του γεγονότος ότι ο τερματισμός εκπροσώπησης της Ryanair έλαβε χώρα μετά την προεπιλογή των εταιρειών που πληρούσαν τα κριτήρια, καλώ δημοσίως τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, τον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας και τον Πρόεδρο της Επιτροπής Θεσμών της Βουλής να προχωρήσουν αμέσως σε διερεύνηση των ισχυρισμών που προβάλλονται και με την παρούσα θέλω απερίφραστα να δηλώσω πως, εάν από τις έρευνες διαπιστωθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο η οποιαδήποτε παρέμβαση είτε εμού του ιδίου είτε και του πρώην δικηγορικού μου γραφείου στις αποφάσεις που έχουν ληφθεί, θα υποβάλω αμέσως την παραίτησή μου από το προεδρικό αξίωμα.»

Δ. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΗΘΗΚΕ

52. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, η υπό εξέταση διαδικασία εξεύρεσης στρατηγικού επενδυτή δεν εμπίπτει στη σχετική με την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων νομοθεσία. Από την άλλη, αφ' ης στιγμής το Κράτος αποφασίζει να πωλήσει οποιαδήποτε περιουσιακά στοιχεία του, όπως είναι οι μετοχές του σε μια ιδιωτική εταιρεία, τότε οφείλει να τηρεί τις αρχές της διαφάνειας, ίσης μεταχείρισης

- και μη διάκρισης, και φυσικά να μεριμνά ώστε να διασφαλίζει πάντοτε το δημόσιο συμφέρον στα πλαίσια της νομιμότητας.
53. Αφ' ης στιγμής προκηρύχθηκε ανοικτός διαγωνισμός, αυτό ουσιαστικά που θα πρέπει να εξεταστεί είναι κατά πόσον οι όροι του ήταν οι κατάλληλοι, ώστε να τηρούν και διασφαλίζουν τις αρχές που καταγράφονται στην αμέσως προηγούμενη παράγραφο, ή εάν φωτογραφικά οδηγούσαν σε συγκεκριμένη ή συγκεκριμένες εταιρείες, και κατά πόσο οι όροι αυτοί του διαγωνισμού τηρήθηκαν και εφαρμόστηκαν ορθά.
54. Μελετώντας τους όρους που έχουν τεθεί, φαίνεται ότι αυτοί ήταν αρκετά ευρείς και συνεπώς δεν μπορεί να λεχθεί ότι φωτογραφικά οδηγούσαν σε συγκεκριμένη ή συγκεκριμένες εταιρείες. Θεωρητικά, θα μπορούσε να λεχθεί, πως θα ήταν ορθότερο, και ίσως νομικά ασφαλέστερο, να ακολουθηθούν δύο ξεχωριστές, έστω και παράλληλες, διαδικασίες, η μεν πρώτη που θα αφορούσε την αναζήτηση στρατηγικού επενδυτή για το μετοχικό κεφάλαιο που ανήκει στο Κράτος (η διαδικασία αυτή θα έπρεπε να γίνει από την Κυβέρνηση), και η δεύτερη για τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας (η διαδικασία αυτή θα έπρεπε να γίνει από το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας). Από την άλλη, η πώληση περιουσιακών στοιχείων, εφόσον φαίνεται να είχε ως βασικό στοιχείο την πώληση μιας εταιρείας ειδικού σκοπού SPV (που θα μπορούσε να είναι, είτε θυγατρική των Κυπριακών Αερογραμμών, και άρα περιουσιακό στοιχείο της εταιρείας, είτε και εταιρεία ανήκουσα στο Κράτος που θα δημιουργείτο για αυτό το σκοπό), δεν θα μπορούσε να γίνει αν είχαν ακολουθηθεί ξεχωριστές διαδικασίες από το Κράτος και την εταιρεία, χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα στην όλη διαδικασία. Επίσης, νοούμενου ότι θα λαμβάνονταν ξεχωριστές αποφάσεις από την Κυβέρνηση και το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας, δεν φαίνεται να υπήρχε νομικό κώλυμα εάν οι δύο αποφάσιζαν να προβούν σε μια κοινή διαδικασία.
55. Έχει επίσης εκφραστεί η άποψη ότι κακώς απορρίφθηκε η μη δεσμευτική πρόταση της εταιρείας Vostok Capital Management. Με βάση τα στοιχεία που έχουν παρατεθεί από την Γενική Λογίστρια της Δημοκρατίας, η εταιρεία αυτή υπέβαλε την μη δεσμευτική της πρόταση σε μια τετρασέλιδη επιστολή μη δεσμευτικής πρόθεσης, χωρίς να διακρίνεται ξεκάθαρα η φύση της σκοπούμενης

πρότασης. Η Επιτροπή Διαπραγμάτευσης, βασιζόμενη στην αξιολόγηση των μη δεσμευτικών προτάσεων, όπως ετοιμάστηκε από τους οικονομικούς συμβούλους των Κυπριακών Αερογραμμών, φαίνεται ότι όντως δεν είχε άλλη επιλογή από το να προτείνει την απόρριψη της πρότασης της εν λόγω εταιρείας καθώς δεν είχαν υποβληθεί οποιαδήποτε στοιχεία που να αποδεικνύουν την ύπαρξη των υπό αναφορά κεφαλαίων ως ήταν η ρητή απαίτηση της πρόσκλησης (process letter) που στάλθηκε από την KPMG σε όλους τους ενδιαφερόμενους επενδυτές. Πέραν τούτου, έχουν προβληθεί από την Επιτροπή Διαπραγμάτευσης πολλοί άλλοι σοβαροί λόγοι απόρριψης της μη δεσμευτικής πρότασης της εταιρείας, ότι δηλαδή αυτή παρουσίαζε σοβαρές ελλείψεις σε καθαρότητα και συνέπεια, οι τεχνικές της ικανότητες στη διαχείριση αερογραμμών ήταν τουλάχιστον αμφίβολες και το «στρατηγικό πλάνο» όπως εκφράστηκε ήταν ασαφές, φτωχό σε περιεχόμενο, τεκμηρίωση και σύσταση, αποτυγχάνοντας να πείσει για την ικανότητα να καλύψει τα κριτήρια όπως είχαν ρητά τεθεί στην πρόσκληση για υποβολή μη δεσμευτικής πρότασης. Επίσης, η εταιρεία αυτή, στην πρόταση της, αναφέρεται στην εξαγορά σημαντικού ποσοστού του μετοχικού κεφαλαίου των Κυπριακών Αερογραμμών, υπό τον όρο όμως ότι οι Κυπριακές Αερογραμμές θα εγγυηθούν ότι οι συνολικές υποχρεώσεις τους προς τον οποιονδήποτε θα είναι σχεδόν μηδαμινές κατά την ολοκλήρωση της συναλλαγής. Δηλαδή, αυτό που παρουσιάστηκε σε διάφορες αναφορές ως η πιο ισχυρή οικονομικά πρόταση, ουσιαστικά είχε ως κύριο συστατικό της την απαίτηση να εξεύρουν οι Κυπριακές Αερογραμμές (και άρα το Κράτος), πριν καν ξεκινήσει η συνεργασία, τρόπους για αποπληρωμή οφειλών που ξεπερνούσαν κατά πολύ το διπλάσιο του ποσού που θεωρητικά θα κατέβαλλε η Vostok Capital Management. Επιπρόσθετα των πιο πάνω, και κυρίως του ότι κατά την υποβολή της μη δεσμευτικής της πρότασης η εταιρεία αυτή απέτυχε να υποβάλει ως όφειλε και με βάση τις ρητές απαιτήσεις της πρόσκλησης, αποδεικτικά στοιχεία για το ότι κατέχει ή μπορεί να εξεύρει τα ποσά που αναφέρονται στην πρόταση της, η εταιρεία δεν ικανοποίησε ούτε κάποιες τυπικές απαιτήσεις της διαδικασίας, αφού δεν υπέβαλε ούτε στοιχεία για τη φερεγγυότητα της, όπως ζητήθηκε, ούτε και υπέβαλε στοιχεία που να τεκμηριώνουν την απουσία ποινικού μητρώου, όπως επίσης ζητήθηκε.

56. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε φαίνεται να ήταν ορθά δομημένη και βασισμένη στις υποδείξεις έμπειρων νομικών συμβούλων. Δεν προκύπτουν στοιχεία μεροληπτικής αντιμετώπισης συγκεκριμένων ιδιωτικών εταιρειών, ούτε και φαίνεται να υπήρξε υιοθέτηση επιλογών (όπως είναι η πώληση περιουσιακών στοιχείων για την οποία έχει ασκηθεί κριτική) που ήταν αντίθετες ή επιζήμιες προς το στόχο της εξεύρεσης λύσης που θα διασφάλιζε τη συνέχιση της λειτουργίας της εταιρείας ή κάποιου νέου σχήματος, με νόμιμο τρόπο. Αυτό που προκύπτει είναι πως η επιλογή της επιβίωσης των Κυπριακών Αερογραμμών (ως του ίδιου νομικού προσώπου) ήταν νομικά ανέφικτη και πως τελικά η μόνη νόμιμη επιλογή ήταν το Σχέδιο Β (στη λογική της διάσωσης της Ολυμπιακής Αεροπορίας) που θα επέτρεπε τη δημιουργία μιας νέας εταιρείας, ως διαφορετικής νομικής οντότητας, αλλά με το ίδιο όνομα και σήμα (λογότυπο).
57. Είναι ίσως χρήσιμο να παρατεθεί για σκοπούς αναφοράς το παράδειγμα της Ολυμπιακής Αεροπορίας:
- Την 12η Δεκεμβρίου του 2003, το έλλειμμα της Ολυμπιακής Αεροπορίας (Ο.Α.) είχε ήδη ξεπεράσει κατά πολύ τις προβλέψεις και η κυβέρνηση προώθησε σχέδιο αναδιάρθρωσης του Ομίλου Ολυμπιακής Αεροπορίας με τη μετονομασία της θυγατρικής εταιρείας «Μακεδονικές Αερογραμμές» σε «Ολυμπιακές Αερογραμμές» (ΟΑ) και την ανάληψη του πτητικού έργου της Ο.Α. από αυτήν, με παραγραφή των χρεών της. Οι δραστηριότητες της νέας εταιρείας ξεκινάνε μετά τα μεσάνυχτα. Όλες οι υπόλοιπες εταιρείες (Olympic Airways, Olympic Into-Plane Company, Olympic Fuel Company, το Handling και η Τεχνική Βάση), εκτός της Ολυμπιακής Αεροπλοΐας, συγχωνεύθηκαν και δημιούργησαν μία εταιρεία, την Ολυμπιακή Αεροπορία - Υπηρεσίες Α.Ε. Τον Δεκέμβριο του 2004, η Ελληνική Κυβέρνηση ανακοίνωσε την προκήρυξη διεθνούς διαγωνισμού για την πώληση των ΟΑ σε ιδιώτη, ο οποίος κατέληξε άγονος.
 - Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ερεύνησε τις καταγγελίες αεροπορικών εταιρειών, μεταξύ των οποίων και της Aegean Airlines, σχετικά με κρατικές ενισχύσεις που δόθηκαν παράνομα στην Ο.Α. και στις ΟΑ το χρονικό διάστημα 1994-2004. Η απόφαση ήταν καταδικαστική, και

ανάγκασε το ελληνικό κράτος να αναζητήσει από την ΟΑ 111 εκατ. ευρώ μέσα στους επόμενους μήνες. Αυτό σήμαινε ότι η εταιρεία θα έπρεπε να κηρύξει πτώχευση.

- Ενόψει αυτών των προβλημάτων, το Υπουργείο Μεταφορών ανακοίνωσε τον Σεπτέμβριο του 2008 ένα σχέδιο για τη δημιουργία μιας νέας εταιρείας, που θα εξαγόραζε το όνομα και το σήμα των ΟΑ αλλά δεν θα είχε καμία απολύτως σχέση μαζί της. Το σχέδιο αυτό είχε εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Προέβλεπε συρρίκνωση του πτητικού έργου της εταιρείας στο 65% και ιδιωτικοποίηση της νέας εταιρείας.
- Η εταιρεία χωρίσθηκε σε τρία επιμέρους τμήματα (πτητικό έργο, επίγεια εξυπηρέτηση και τεχνική βάση) και προκηρύχθηκε διαγωνισμός για το κάθε τμήμα. Ο διαγωνισμός κηρύχθηκε άγονος και η κυβέρνηση έκανε έκκληση σε Έλληνες επιχειρηματίες. Η πρώτη εταιρεία που ανταποκρίθηκε σε αυτή την έκκληση ήταν η MIG του Ανδρέα Βγενόπουλου. Για τρεις εβδομάδες υπήρξαν αποκλειστικές διαπραγματεύσεις με το ελληνικό δημόσιο. Μία ημέρα πριν από τη λήξη της περιόδου των 3 εβδομάδων, η Aegean Airlines και η Chrysler Aviation κατέθεσαν νέες προσφορές. Αυτές απορρίφθηκαν, η πρώτη για λόγους ανταγωνισμού και η δεύτερη για ζήτημα κεφαλαιακής επάρκειας της εταιρείας. Τελικά, τον Μάρτιο του 2009 η εταιρεία ΟΑ πέρασε υπό τον έλεγχο της MIG. Το όνομα της εταιρείας άλλαξε σε Olympic Air, ενώ άλλαξε και ο λογότυπος.
- Στις 22 Φεβρουαρίου 2010, η Olympic Air και ο κύριος ανταγωνιστής της, Aegean Airlines, ανακοίνωσαν ότι έχουν καταλήξει σε συμφωνία για συγχώνευση, με σταδιακή κατάργηση του brand της Aegean υπέρ της. Η συγχώνευση αναμενόταν να ολοκληρωθεί στα τέλη του 2010, εφόσον εγκρινόταν από τη Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τελικά, στις 26 Ιανουαρίου 2011, ανακοινώθηκε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν ενέκρινε τη συγχώνευση επικαλούμενη ανησυχίες για λόγους ανταγωνισμού.
- Τον Οκτώβριο του 2013 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έδωσε τελικά την έγκρισή της για τη συγχώνευσή της Olympic Air με την Aegean Airlines. Στις 23

Οκτωβρίου 2013, ολοκληρώθηκε η εξαγορά του 100% των μετοχών της Olympic Air από την Aegean Airlines, καθιστώντας την Olympic Air θυγατρική της τελευταίας.

58. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το όλο εγχείρημα διάσωσης των Κυπριακών Αερογραμμών ήταν ιδιαιτέρως δύσκολο και πολύπλοκο, κυρίως από νομικής άποψης. Προφανώς δε η επιτυχία του επηρεαζόταν σε καθοριστικό βαθμό από το ενδιαφέρον που θα επιδεικνυόταν από άλλες εταιρείες που δραστηριοποιούνταν, ή που θα ενδιαφέρονταν να δραστηριοποιηθούν, στον τομέα αυτό. Σε τέτοιες πολύπλοκες διαδικασίες, είναι αναμενόμενο ότι μεγάλο βάρος αναλαμβάνεται από τους εξειδικευμένους συμβούλους που καλούνται να παράσχουν τεχνογνωσία. Οι συμβουλές τις οποίες αυτοί παρέχουν προφανώς δεν αποτελούν θέσφατο, απαιτείται όμως περισσή προσοχή και ειδική τεκμηρίωση προτού αυτές αγνοηθούν ή παρακαμφθούν. Στην προκειμένη περίπτωση, φαίνεται ότι τόσο η Επιτροπή Διαπραγμάτευσης όσο και η Συντονιστική Επιτροπή παρέμειναν μέχρι τέλους σύμφωνοι με την καθοδήγηση των εξειδικευμένων συμβούλων. Δεν έχει υποδειχθεί από οποιονδήποτε περίπτωση στην οποία οι σύμβουλοι, αντί να καθοδηγούν ή συμβουλεύουν, καθοδηγήθηκαν ή ποδηγετήθηκαν από την Επιτροπή Διαπραγμάτευσης ή τη Συντονιστική Επιτροπή. Τούτο, ουδόλως σημαίνει ότι εάν η όλη διαδικασία ήταν μεμπτή η Επιτροπή Διαπραγμάτευσης ή η Συντονιστική Επιτροπή θα απαλλάσσονταν πλήρως των ευθυνών τους. Στη συγκεκριμένη όμως περίπτωση, δεν έχουν υποδειχθεί και δεν έχουν εντοπιστεί σημεία στη διαδικασία, όπως εξ αρχής καθορίστηκε, ή στους όρους που χρησιμοποιήθηκαν, ή στον τρόπο αξιολόγησης (μέχρι το στάδιο στο οποίο αυτή έφθασε), για τα οποία θα μπορούσαν να επιρριφθούν ευθύνες, είτε στους συμβούλους είτε στην Επιτροπή Διαπραγμάτευσης, είτε στη Συντονιστική Επιτροπή.
59. Αντίθετα, το γεγονός ότι την 1η Ιουλίου 2014 τροχοδρομήθηκε ανοικτή διαδικασία αναζήτησης επενδυτή και τερματίστηκε η πρακτική των προηγούμενων μηνών στην οποία, με μη δομημένο τρόπο, ενδιαφερόμενοι επενδυτές έρχονταν σε επαφή με το Διοικητικό Συμβούλιο και άλλους και εκδήλωναν το ενδιαφέρον τους,

είναι ένα γεγονός το οποίο θα πρέπει να σημειωθεί ως πολύ θετικό βήμα στην κατεύθυνση της προσφυγής στις κατάλληλες διαδικασίες που θα πρέπει να ακολουθούνται σε τέτοιες περιπτώσεις.

60. Όσον αφορά το πιθανό ασυμβίβαστο μεταξύ του ρόλου της KPMG Κύπρου, ως συμβούλου των Κυπριακών Αερογραμμών και κατ' επέκταση συμβούλου της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης στην παρούσα διαδικασία, και του ρόλου της KPMG Ιρλανδίας που είναι οι ελεγκτές της Εταιρείας Ryanair, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τούτο πράγματι δημιουργεί μια κατάσταση κινδύνου ανεξαρτησίας που συχνά συναντάται σε τέτοιες περιπτώσεις. Για τούτο, οι διεθνείς ελεγκτικοί Οίκοι καλούνται και υιοθετούν διαδικασίες οργανικού και/ή διοικητικού διαχωρισμού, που στις περισσότερες φορές, όταν πρόκειται για γραφεία του ίδιου Οίκου σε διαφορετικές χώρες, διασφαλίζουν ικανοποιητικά τη ζητούμενη ανεξαρτησία. Επισημαίνεται ότι, ακόμα και στην περίπτωση κατά την οποία στη θέση του οίκου KPMG βρισκόταν κάποιος άλλος μεγάλος ελεγκτικός οίκος (από τους λεγόμενους BIG 4), η πιθανότητα να υπήρχε γραφείο του ίδιου οίκου σε κάποια άλλη χώρα που θα ήταν ο ελεγκτικός οίκος ενός ενδιαφερόμενου επενδυτή, θα ήταν πολύ μεγάλη. Το πρόβλημα αυτό σίγουρα δεν μπορεί να υποτιμηθεί, είναι όμως ένα διεθνές και γενικό θέμα το οποίο χρήζει χειρισμού.
61. Το ενδιαφέρον στην παρούσα διαδικασία, είναι πως η Ryanair στη μη δεσμευτική πρόταση της ημερομηνίας 3 Σεπτεμβρίου 2014 ανέφερε ως οικονομικούς της συμβούλους τις KPMG Κύπρου και Ιρλανδίας, ενώ η ίδια η KPMG Κύπρου αναφέρει στην έκθεση αξιολόγησης της ημερομηνίας 6/10/2014, ότι δεν τους είχε γίνει καμία προσέγγιση για παροχή οποιωνδήποτε υπηρεσιών για το σκοπό αυτό. Θα ήταν πράγματι μεμπτό, αν η KPMG Κύπρου αποδεχόταν να ενεργεί ως οικονομικός σύμβουλος ενός προσφοροδότη, στη διαδικασία που η ίδια διαχειριζόταν. Η δε εκ μέρους της σαφής διάψευση του γεγονότος αυτού, διάψευση για την οποία δεν υπήρξε οποιαδήποτε ένδειξη ότι θα μπορούσε να αμφισβητηθεί, δείχνει ότι μεγάλες εταιρείες, όπως η Ryanair, ενδεχομένως να θεωρούν την Κύπρο ως μια χώρα στην οποία οι θεσμοί δεν λειτουργούν σωστά. Τούτο μπορεί να μην είναι άσχετο από την απόφαση της εταιρείας να διορίσει αρχικά ως νομικό σύμβουλο ένα δικηγορικό γραφείο το οποίο φέρει το όνομα του

Προέδρου της Δημοκρατίας, θέμα το οποίο σχολιάζεται πιο κάτω. Είναι μάλιστα αξιοσημείωτο το γεγονός ότι στις 3 Σεπτεμβρίου 2014 ενδεχομένως να μην υπήρχε ακόμη ούτε και επίσημη συμφωνία συνεργασίας με το δικηγορικό γραφείο «Νίκος Αναστασιάδης και συνεταίροι» αφού, τουλάχιστον επίσημα, αυτή φαίνεται να άρχισε στις 21 Σεπτεμβρίου 2014.

62. Για το θέμα του κ. Μάκη Κωνσταντινίδη, όσον αφορά την απόφαση του να καταβάλει στη διαχειρίστρια εταιρεία των αερολιμένων μέρος του ποσού που αφορά την προμήθεια καυσίμων, τούτο δεν αφορά τη παρούσα Έκθεση και άλλωστε εξετάστηκε επισταμένα στη συνεδρίαση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ελέγχου στις 9 Δεκεμβρίου 2014. Επίσης δεν αφορά την παρούσα Έκθεση το γεγονός ότι επιτράπηκε στον κ. Κωνσταντινίδη, από την αρμόδια Επιτροπή, μετά την αφυπηρέτηση του το 2011 από τη θέση του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων, να εργοδοτηθεί στην εταιρεία Woolworth (Cyprus) Properties Plc παρά την περί του αντιθέτου σαφή εισήγηση του (τότε αναπληρωτή) Γενικού Διευθυντή του ίδιου Υπουργείου. Φαίνεται ότι η Επιτροπή είχε αποφασίσει να εγκρίνει υπό όρους την εργοδότηση του κ. Κωνσταντινίδη, όροι οι οποίοι αφορούσαν τα πιο κάτω:
- Κατά τη διεκπεραίωση της εργασίας του να μην έρχεται σε επαφή με τα Τμήματα και άλλες υπηρεσίες του Υπουργείου Συγκοινωνιών
 - Να μην έχει οποιαδήποτε σχέση με την εταιρεία MTN Cyprus Ltd
 - Να μην έχει οποιαδήποτε σχέση με την εταιρεία Hermes Airports
 - Να καταθέσει στην Επιτροπή αντίγραφα των συμφωνιών που θα συνάψει με τους εργοδότες του.

Σημειώνεται επ' αυτού ότι ο σχετικός περί του Ελέγχου της Ανάληψης Εργασίας στον Ιδιωτικό Τομέα από Πρώην Κρατικούς Αξιωματούχους και Ορισμένους Πρώην Υπαλλήλους του Δημοσίου και του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα Νόμος του 2007, όντως παρέχει την ευχέρεια (άρθρο 4(3)) στην αρμόδια Επιτροπή να επιτρέπει την ανάληψη εργασίας, με περιορισμούς ή όρους, στον συγκεκριμένο εργοδότη του ιδιωτικού τομέα, δηλαδή με την επιβολή περιορισμών και όρων ως προς τη φύση των καθηκόντων που

κάποιο πρόσωπο δύναται να ασκεί στα πλαίσια της ανάληψης εργασίας σε συγκεκριμένο εργοδότη.

63. Αν και διατηρούμε έντονες επιφυλάξεις για τη συμβατότητα της προαναφερόμενης απόφασης της Επιτροπής με τη σχετική νομοθεσία, είναι εισήγηση μας ότι θα πρέπει να προωθηθεί άμεσα νομοθετική ρύθμιση ώστε τέτοιες περιπτώσεις εργοδότησης, ρητά να απαγορεύονται. Τέτοια φαινόμενα, που εμπίπτουν στην κατηγορία αυτού που διεθνώς ονομάζεται «περιστρεφόμενες πόρτες μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα» (revolving doors), συνιστούν στοιχεία αδιαφάνειας και διαπλοκής που θα πρέπει νομοθετικά να ρυθμιστούν με επαρκή και αποτελεσματικό τρόπο.
64. Όσον αφορά τα θέματα που έχουν εγερθεί σχετικά με τον Υπουργό Συγκοινωνιών και Έργων, δεν έχουν τεθεί ενώπιον μας οποιαδήποτε στοιχεία που να δεικνύουν οργανική σχέση του ή άλλο δεσμό με την Τράπεζα Πειραιώς. Αντίθετα, όσα στοιχεία μας δόθηκαν δεικνύουν ότι ο ίδιος ο κ. Δημητριάδης προέβη έγκαιρα σε ενέργειες για πλήρη αποχώρηση από τις δραστηριότητες του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς ευθύς μόλις διορίστηκε Υπουργός. Είναι από την άλλη γεγονός ότι η σχέση κάποιου προσώπου με τον πρώην εργοδότη του μπορεί να χαρακτηριστεί ιδιάζουσα. Συνεπώς, αν και νομικά δεν υπάρχει οποιαδήποτε δέσμευση ή περιορισμός όταν κάποιος εργοδοτείται σε δημόσια θέση ή αξίωμα σε σχέση με τον προηγούμενο εργοδότη του (το αντίθετο είναι που χρήζει ρύθμισης, στη λογική της περιστρεφόμενης πόρτας που αναφέρθηκε προηγουμένως), από την άλλη, κάθε κρατικός αξιωματούχος θα πρέπει να βεβαιώνεται ότι, πέραν του νόμου, εφαρμόζει και το ευρύτερο πλαίσιο ηθικής δεοντολογίας. Συνεπώς, αν ο κ. Δημητριάδης καλείτο να χειριστεί μια υπόθεση στην οποία η ίδια η Τράπεζα Πειραιώς είχε συμφέρον, θα έπρεπε να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός, και μάλιστα αν ήταν δυνατό να απέφευγε πλήρως την εμπλοκή σε μια τέτοια υπόθεση, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη ότι δεν περιλαμβανόταν στη Συντονιστική Επιτροπή, και άρα θα μπορούσε κάλλιστα να αποφύγει οποιαδήποτε εμπλοκή του στην όλη διαδικασία. Δεν μπορεί όμως να ισχύει το ίδιο αυστηρό πλαίσιο για έμμεσες περιπτώσεις. Στην προκειμένη

- περίπτωση η Τράπεζα Πειραιώς δεν ήταν ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας, αλλά ένα μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού της Συμβουλίου είναι ισχυρός ανήρ και μεγαλομέτοχος στην Aegean. Υπό κάποιες προϋποθέσεις ωστόσο, ακόμη και μια τέτοια σχέση ενδεχομένως να δημιουργούσε συνθήκες διαπλοκής, χρειάζεται όμως περισσή προσοχή προτού γενικεύσουμε τέτοιες καταστάσεις.
65. Η καταγγελία της ΠΑΣΥΠΙ σχετικά με τον Πρόεδρο της KPMG κ. Άγγελο Γρηγοριάδη, τον Υπουργό Οικονομικών και την Γενική Λογίστρια, λόγω της συμμετοχής όλων στο Συμβούλιο Εσωτερικού Ελέγχου που ενεργεί στη βάση του περί Εσωτερικού Ελέγχου Νόμου, φαίνεται να αποτελεί παράδειγμα κακοποίησης των αρχών ηθικής δεοντολογίας. Αν η συμμετοχή στο ίδιο συλλογικό όργανο, που διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο στη βάση νόμου, θα σήμαινε ιδιάζουσα σχέση ώστε να θεωρείται σύγκρουση συμφερόντων η συνύπαρξη κάπου αλλού, τότε θα οδηγούμασταν σε πλήρες αδιέξοδο των θεσμών. Εκτός σε πολύ ειδικές περιπτώσεις, η συμμετοχή στο ίδιο συλλογικό όργανο συνιστά σχέση ισοτιμίας και δεν έχει ιεραρχική μορφή, ώστε να δημιουργεί κάποιο κώλυμα για συνεργασία στα πλαίσια άλλων φορέων ή διαδικασιών.
66. Όσον αφορά την καταγγελία κατά της Γενικής Λογίστριας της Δημοκρατίας και κατά του Εφόρου Αποκρατικοποιήσεων ότι σε κοινή συνεδρία των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Οικονομικών και Ελέγχου που έγινε στις 11 Νοεμβρίου 2014, απέκρυψαν το γεγονός ότι, μέχρι κάποια φάση του διαγωνισμού, νομικοί σύμβουλοι της εταιρείας Ryanair ήταν το δικηγορικό γραφείο «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι», σημειώνεται ότι το δεδομένο αυτό περιλαμβανόταν στα στοιχεία που στις 24 Νοεμβρίου 2014, δηλαδή μετά τη συνεδρία και προτού εγερθεί το θέμα αυτό, η Γενική Λογίστρια απέστειλε στις Επιτροπές αυτές. Για το θέμα αυτό έχει δώσει εξηγήσεις η ίδια η Γενική Λογίστρια στη σχετική ανακοίνωση της ημερομηνίας 27 Νοεμβρίου 2014 (παράγραφος 50 πιο πάνω), η οποία θα πρέπει να αξιολογηθεί από τις υπό αναφορά Κοινοβουλευτικές Επιτροπές.
67. Όσον αφορά την καταγγελία αναφορικά με τον ρόλο του κ. Ιάκωβου Ιακώβου, προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της Hermes Airports Ltd, ως προς τη διαδικασία με την οποία η εταιρεία αυτή απαίτησε και έλαβε από τις Κυπριακές

Αερογραμμές ποσό που η δεύτερη όφειλε στην πρώτη σχετικά με την παροχή καυσίμων στα αεροσκάφη της (fuel throughput fee), και ως προς τη συσχέτιση του θέματος αυτού με πιθανή εμπλοκή του κ. Ιακώβου στις υποθέσεις χρηματισμού και διαφθοράς που εξετάζονται σχετικά με το ΣΑΠΑ, είναι άποψη της Ελεγκτικής Υπηρεσίας ότι το γενικότερο θέμα προσώπων που ενδεχομένως να συμμετείχαν σε υποθέσεις χρηματισμού, όντας ανάδοχοι δημοσίων συμβάσεων του ΣΑΠΑ, θα πρέπει να τύχει εξέτασης από τα αρμόδια όργανα (Συμβούλιο Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών, αρμόδια αρχή δημοσίων συμβάσεων κλπ), στη βάση καθοδήγησης που θα λάβουν από το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας μόλις καταστεί δυνατή η χρησιμοποίηση καταθέσεων που έχουν δοθεί ή θα δοθούν στα πλαίσια της ανακριτικής διαδικασίας. Συνεπώς, το θέμα δεν θα μπορούσε να τύχει χειρισμού στα πλαίσια της παρούσας Έκθεσης.

Ε. Η ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ «ΝΙΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ»

68. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, όταν η εταιρεία Ryanair Ltd απέστειλε στις 3 Σεπτεμβρίου 2014 Εκδήλωση Ενδιαφέροντος, ανταποκρινόμενη στην επίσημη διαδικασία που είχαν προκηρύξει η Κυπριακή Δημοκρατία και οι Κυπριακές Αερογραμμές, είχε παραθέσει ως δικούς της οικονομικούς συμβούλους τις KPMG Cyprus & Ireland και ως νομικούς της συμβούλους τα δικηγορικά γραφεία Nicos Chr. Anastasiades & Partners και A&L Goodbody Solicitors, Dublin.
69. Θα πρέπει, ή θα έπρεπε, να θεωρείται προφανές ότι, σε μία διαδικασία προσφορών που προκηρύσσει ο ευρύτερος δημόσιος τομέας, το γεγονός ότι στο τραπέζι απέναντι από Υπουργούς ή από δημόσιους λειτουργούς παρακάθονται πρόσωπα που θεωρούνται ότι έχουν ιδιαίζουσα σχέση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, δημιουργεί κινδύνους για την ανεξαρτησία και αμεροληψία των προσώπων αυτών. Με βάση τη νομολογία των Κυπριακών Δικαστηρίων, κάθε διοικητική απόφαση πρέπει να διανθίζεται από αμεροληψία που αποτελεί ένα βασικό στοιχείο της εγκυρότητάς της. Η υποχρέωση αυτή που διασφαλίζεται από

συνταγματικές διατάξεις έχει επιβεβαιωθεί νομολογιακά σε σειρά δικαστικών αποφάσεων. Στην υπόθεση Χρίστου ν. Δημοκρατίας (1980) 3 Α.Α.Δ. 437, 449 και 450 τονίστηκε ότι:

«Αποτελεί βασική αρχή του διοικητικού δικαίου ότι τα όργανα που λαμβάνουν μέρος σε μια συγκεκριμένη διοικητική διαδικασία πρέπει να φαίνονται ότι ενεργούν αμερόληπτα και αυτό δεν μπορεί να συμβαίνει οσάκις υφίστανται ειδικοί δεσμοί ή σχέσεις οι οποίες ομολογουμένως σχετίζονται με τα πρόσωπα που εμπλέκονται στην εν λόγω διαδικασία ή στο αποτέλεσμα της» (βλ., ανάμεσα σ' άλλα, απόφαση του Στ.Ε. 3350/1970).

70. Όπως μάλιστα έχει αποφασιστεί, δεν εξετάζεται εάν η απόφαση που θα λάβουν σε μια τέτοια περίπτωση οι Υπουργοί, ή οι δημόσιοι λειτουργοί, είναι πράγματι μεροληπτική ή εάν πράγματι αυτοί επηρεάστηκαν καθ' οιονδήποτε τρόπο, ή εάν κατάφεραν να ασκήσουν αντικειμενικά και αμερόληπτα τα καθήκοντα τους. Αυτό που εξετάζεται είναι εάν παρέχεται, ή όχι, εγγύηση αμερόληπτης κρίσης.
71. Στην ανακοίνωση που εξέδωσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στις 28 Νοεμβρίου 2014 αναφέρει ότι κατά την αποχώρησή του από το δικηγορικό γραφείο και την ανάληψη της Προεδρίας της Δημοκρατίας, ρητή ήταν η συμφωνία με τους πρώην συνεταιίρους του ότι το δικηγορικό γραφείο με την επωνυμία «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταιίροι» δεν θα αποδεχθεί εκπροσώπηση οποιουδήποτε του οποίου τα εκπροσωπούμενα συμφέροντα εξαρτώνται από αποφάσεις της Κυβέρνησης. Αναφέρει επίσης ότι, ύστερα από πληροφορίες ότι το δικηγορικό γραφείο «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταιίροι» φερόταν να εκπροσωπεί τη Ryanair κατά την εκδήλωση ενδιαφέροντος για την αγορά των Κυπριακών Αερογραμμών, επικοινωνήσε με τους πρώην συνεταιίρους του και, όταν διαπίστωσε την πρόθεσή τους να αναλάβουν την εκπροσώπηση της εν λόγω εταιρείας, η αντίδρασή του υπήρξε αυστηρά έντονη για τήρηση των συμφωνηθέντων, με τελικό αποτέλεσμα τον τερματισμό της όποιας σχέσης του δικηγορικού γραφείου με την εν λόγω εταιρεία.
72. Δεν έχει τεθεί ενώπιόν μας η παραμικρή ένδειξη ότι οι αναφορές του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν είναι ορθές. Ούτε και έχει τεθεί οποιαδήποτε ένδειξη ότι,

καθ' οιονδήποτε τρόπο, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας παρενέβη προς οποιονδήποτε για να δημιουργήσει καταστάσεις που θα ευνοούσαν την Ryanair ή άλλη εταιρεία. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι στη συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου της 8ης Οκτωβρίου 2014, στην παρουσία της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε ζητήσει (αφού έτυχε διαβεβαίωσης ότι αυτό είναι νόμιμο να γίνει) να εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες, με την αποστολή διερευνητικών επιστολών, ώστε να υπάρξει περισσότερο ενδιαφέρον και να διευρυνθεί ο κατάλογος που φαινόταν ότι θα παρέμενε με δύο μόνο εταιρείες (τη Ryanair και την Aegean), οδηγίες για τις οποίες στη συνάντηση της 13ης Νοεμβρίου 2014 ζήτησε ενημέρωση ως προς το αποτέλεσμα. Από δε το σύνολο των διαμειφθέντων στις δύο αυτές συσκέψεις, κάθε άλλο παρά δίνεται η εντύπωση ότι ο Πρόεδρος τοποθετείτο καθ' οιονδήποτε τρόπο υπέρ της Ryanair. Είναι μάλιστα χαρακτηριστική η φράση του Προέδρου της Δημοκρατίας κατά τη συνεδρία της 8ης Οκτωβρίου 2014 όταν, σχολιάζοντας τις προτάσεις των δύο εταιρειών Ryanair και Aegean, ανέφερε επί λέξει «βάζουν τέτοιους όρους που όταν τους δεις νομίζεις ότι θα πρέπει να πληρώσουμε και από πάνω», για να συνεχίσει εξηγώντας ότι ουσιαστικά πιο συμφέρουσες θα ήταν προσφορές από μεγάλες εταιρείες του Αραβικού Κόλπου που θα μπορούσαν να χρησιμοποιούν την Κύπρο ως σταθμό πετώντας προς Λονδίνο.

73. Η ενέργεια του δικηγορικού γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι» να τερματίσει στις 30 Σεπτεμβρίου 2014 τη συμφωνία νομικής εκπροσώπησης της εταιρείας Ryanair που είχε συναφθεί 9 ημέρες προηγουμένως (21/9/2014), ήταν σίγουρα ενέργεια προς την ορθή κατεύθυνση, που ήρε σε μεγάλο βαθμό ένα πρόβλημα ηθικής δεοντολογίας που θα μπορούσε να μολύνει την όλη διαδικασία. Το δε γεγονός ότι η νομική εκπροσώπηση αναλήφθηκε από κάποιο συνεργαζόμενο γραφείο (του κ. Σωτήρη Πίττα) δεν είναι κατά την άποψη μας μεμπτό αφού, όντως το γραφείο «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι» είχε από τη μια την ευθύνη να διορθώσει το δικό του λάθος, από την άλλη θα έπρεπε, αν ήταν δυνατό χωρίς επηρεασμό του πρώτου στόχου, να λάβει μέτρα ώστε να μην αφήσει ξαφνικά εντελώς εκτεθειμένο τον πελάτη του. Το σημαντικό ήταν, οι Υπουργοί και δημόσιοι λειτουργοί που θα είχαν απέναντι τους την εταιρεία

Ryanair, να μην ήταν με την εντύπωση ότι η εταιρεία αυτή σχετίζεται, μέσω των νομικών της συμβούλων, με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ή ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διάκειται καθ' οιονδήποτε τρόπο ευνοϊκά προς την εταιρεία αυτή. Θεωρητικά, ο στόχος αυτός επιτεύχθηκε με την ανάληψη της νομικής εκπροσώπησης της εταιρείας από άλλο δικηγορικό γραφείο, έστω κι αν αυτό συνεργάζεται με το γραφείο «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι». Ο στόχος αυτός φυσικά επιτεύχθηκε πολύ περισσότερο γιατί, τόσο οι αρμόδιοι Υπουργοί όσο και οι δημόσιοι λειτουργοί της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης, είχαν την ευκαιρία να ακούσουν οι ίδιοι τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να τοποθετείται με τρόπο που καθιστούσε σαφές ότι ουδόλως σχετιζόταν, άμεσα ή έμμεσα, ή διάκειτο φιλικά προς τη συγκεκριμένη εταιρεία.

74. Η ολιγόλεπτη, όπως λέχθηκε, συνάντηση της 8ης Οκτωβρίου 2014 του Προέδρου της Δημοκρατίας με τον Ανώτατο Εκτελεστικό Διευθυντή (CEO) της Ryanair κ. Michael O' Leary, ο οποίος συνοδεύοταν από ένα εκ των συνεταίρων του δικηγορικού γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι» δεν διαφοροποιεί τα γεγονότα αυτά. Οι διαβεβαιώσεις του δικηγορικού γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι» ότι στην εν λόγω συνάντηση το θέμα των Κυπριακών Αερογραμμών ούτε ηγέρθη ούτε και συνεζητήθη, δεν τεκμηριώνονται και δεν πείθουν εύκολα τον απλό πολίτη αφού είναι δεδομένο ότι τις ημέρες εκείνες το θέμα των Κυπριακών Αερογραμμών κυριαρχούσε ως θέμα πολιτικής. Δεν είναι όμως αυτό η ουσία. Ακόμη κι αν το θέμα των Κυπριακών Αερογραμμών συνεζητήθη λίγο ή πολύ, κάτι που μάλλον θα συνέβη, αυτό που κρίνεται είναι το κατά πόσο υπήρξε είτε άμεση είτε έμμεση εμπλοκή ή διαπλοκή του Προέδρου της Δημοκρατίας ή παρέμβαση είτε του ίδιου είτε και του πρώην δικηγορικού του γραφείου στις αποφάσεις που έχουν μέχρι σήμερα ληφθεί. Και επί τούτου, φαίνεται ότι στη συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου που ακολούθησε τη συνάντηση με τον κ. O' Leary, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τήρησε, όπως εξηγήθηκε πιο πάνω, μια πολύ προσεκτική στάση που καθιστούσε σαφές ότι ουδόλως διάκειτο φιλικά προς τη συγκεκριμένη εταιρεία. Ενώ όμως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατέβαλε κάθε προσπάθεια για να διαφυλάξει το κύρος του θεσμού που εκπροσωπεί, το δικηγορικό γραφείο «Νίκος Χρ.

Αναστασιάδης και συνεταίροι» φαίνεται να προέβη σε ενέργειες, όπως εξηγείται πιο κάτω, που συγκρούονταν με αρχές ηθικής δεοντολογίας.

75. Η ενέργεια του δικηγορικού γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι» να αναλάβει τη νομική εκπροσώπηση της Ryanair ήταν για το γραφείο νόμιμη, πλην όμως δημιουργούσε θέμα ηθικής δεοντολογίας και δεν θα έπρεπε να είχε γίνει, ειδικά αφού ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε ρητά συμφωνήσει με το γραφείο (στο οποίο 2 εκ των συνεταίρων είναι οι θυγατέρες του) ότι το δικηγορικό γραφείο με την επωνυμία «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι» δεν θα αποδεχθεί εκπροσώπηση οποιουδήποτε του οποίου τα εκπροσωπούμενα συμφέροντα εξαρτώνται από αποφάσεις της Κυβέρνησης. Συνεπώς, το γραφείο δεν ενήργησε ορθά, όπως καθόλου ορθά δεν ενήργησε επίσης όταν στη συνάντηση της 31ης Οκτωβρίου 2014 με την Επιτροπή Διαπραγμάτευσης, έκρινε σκόπιμο να διαθέσει στο δικηγορικό γραφείο του κ. Σωτήρη Πίττα δύο δικηγόρους του γραφείου «Νίκος Χρ. Αναστασιάδης και συνεταίροι», οι οποίοι απέφυγαν να αποκαλύψουν τον πραγματικό εργοδότη τους.
76. Παρά το λανθασμένο τρόπο με τον οποίο, όπως εξηγείται, ενήργησε το δικηγορικό γραφείο «Νίκος Αναστασιάδης και συνεταίροι», εντούτοις ούτε και για το γραφείο αυτό δεν υπάρχουν οποιαδήποτε στοιχεία ότι παρενέβη καθ' οιονδήποτε τρόπο προς οποιοδήποτε Υπουργό ή δημόσιο λειτουργό για να επηρεάσει τη διαδικασία.

ΣΤ' ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΘΕΣΗΣ

77. Η παρούσα Έκθεση δίνεται σήμερα στη δημοσιότητα, όπως είχε εξ αρχής ανακοινωθεί.
